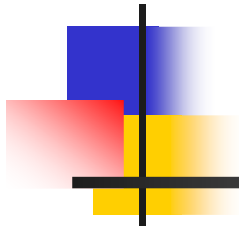

De economie van de regio

Groningen en het Noorden

Beeld en werkelijkheid

Keuzes voor de toekomst

Inleiding voor Damesclub Odd Fellows

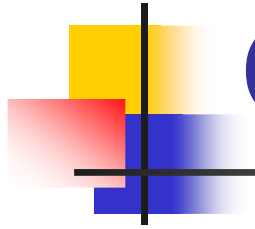
13 februari 2007

Prof.dr. P.H. Pellenbarg

Faculteit der ruimtelijke wetenschappen

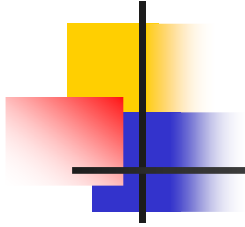
URBAN AND REGIONAL STUDIES INSTITUTE

Rijks*universiteit* Groningen

Opzet van de inleiding

- Het economisch-geografische landschap van Noord-Nederland als geheel
- Feiten over de economie van Groningen; gaat 't nu goed of slecht?
- Beeld versus werkelijkheid; effecten van de campagne 'Er gaat niets boven..'
- Toekomstbeelden

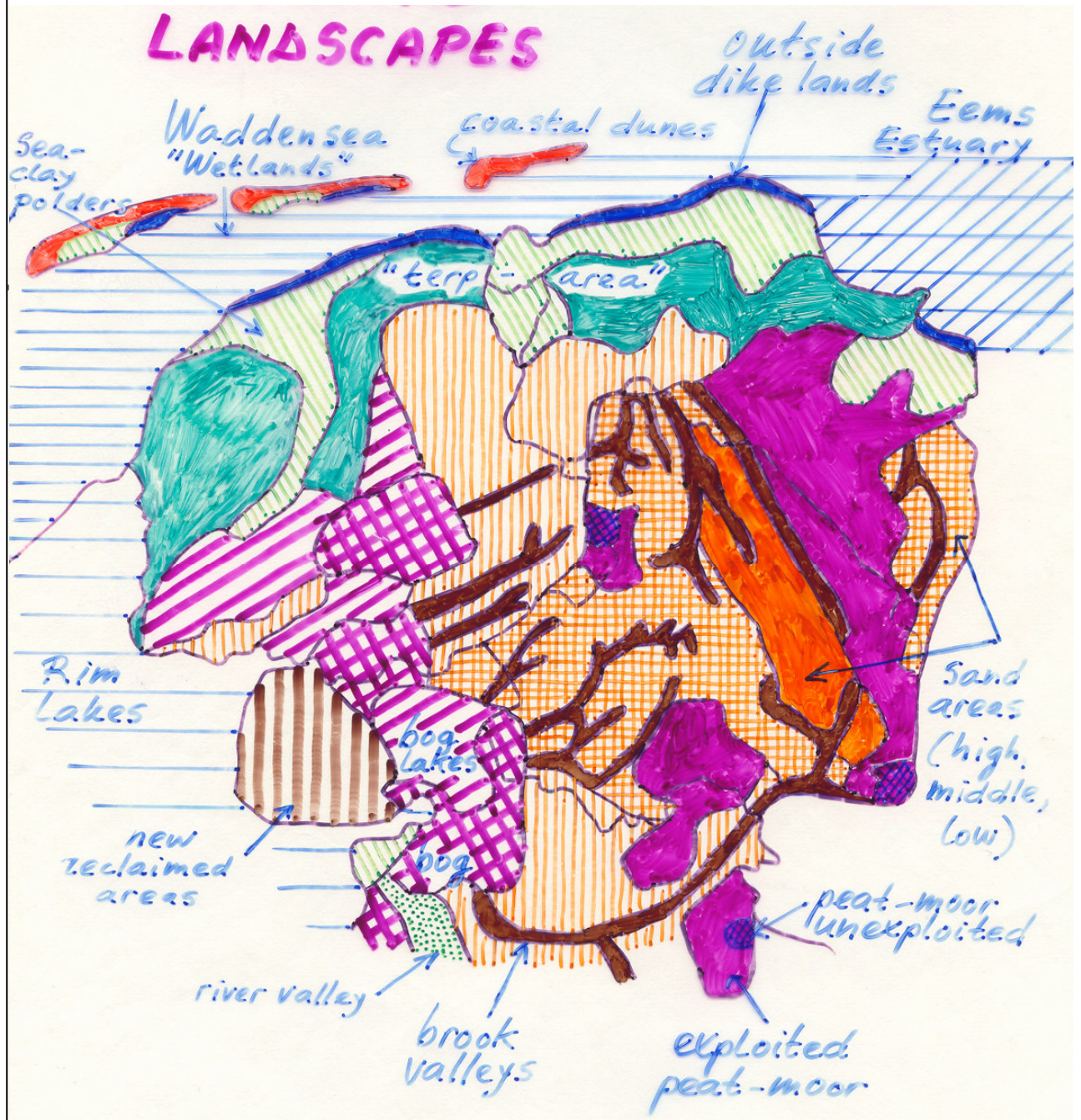

NOORD-NEDERLAND: eenheid of verscheidenheid?

- *Fysisch-Geografisch*
- *Sociaal-Cultureel*
- *Economisch*
- *Bestuurlijk*

De fysisch-geografische landschappen van Noord-Nederland

(in totaal 17 typen.
Bron: Wet. Atlas van Nederland)

Gebrek aan eenheid 1

FYSISCH-GEOGRAFISCHE LANDSCHAPPEN

AANTAL LANDSCHAPSTYPEN
(Totaal in Nederland: 28 typen)

- Noord Nederland: 15 of 17
- Oost Nederland: 7
- West Nederland: 12
- Zuid-Nederland: 10

(bron: Atlas van Nederland)

Gebrek aan eenheid 2

SOCIAAL-CULTURELE VERSCHILLEN

- Geen gemeenschappelijke geschiedenis, geen gemeenschappelijk erfgoed
- Drie zeer geprofileerde streektalen
(Fries officieel 2e landstaal; Fries en Saksisch zijn officieel aangemeld ingevolge het European Charter for Minority Languages)
- Drie duidelijk verschillende regionale culturen (zang, literatuur, sport)

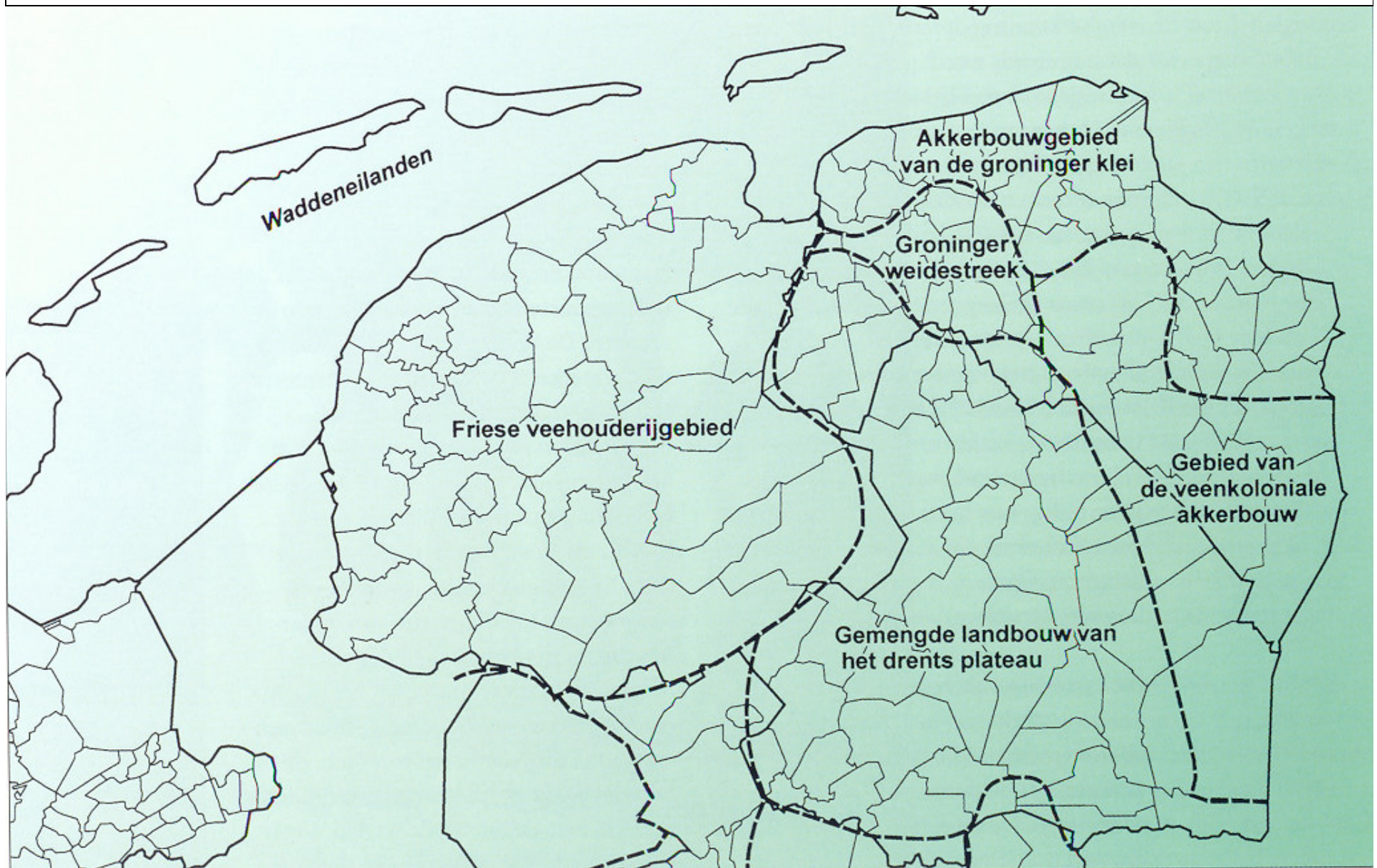
Gebrek aan eenheid 3

ECONOMISCHE LANDSCHAPPEN

- Keuning's mozaiek der funkties (schets uit de jaren 50)
- Wever's herinterpretatie van dat mozaiek (eind jaren 90)
- Een totaalbeeld: drie typen regio's en drie typen steden (Pellenbarg)
- Ontwikkelingszones

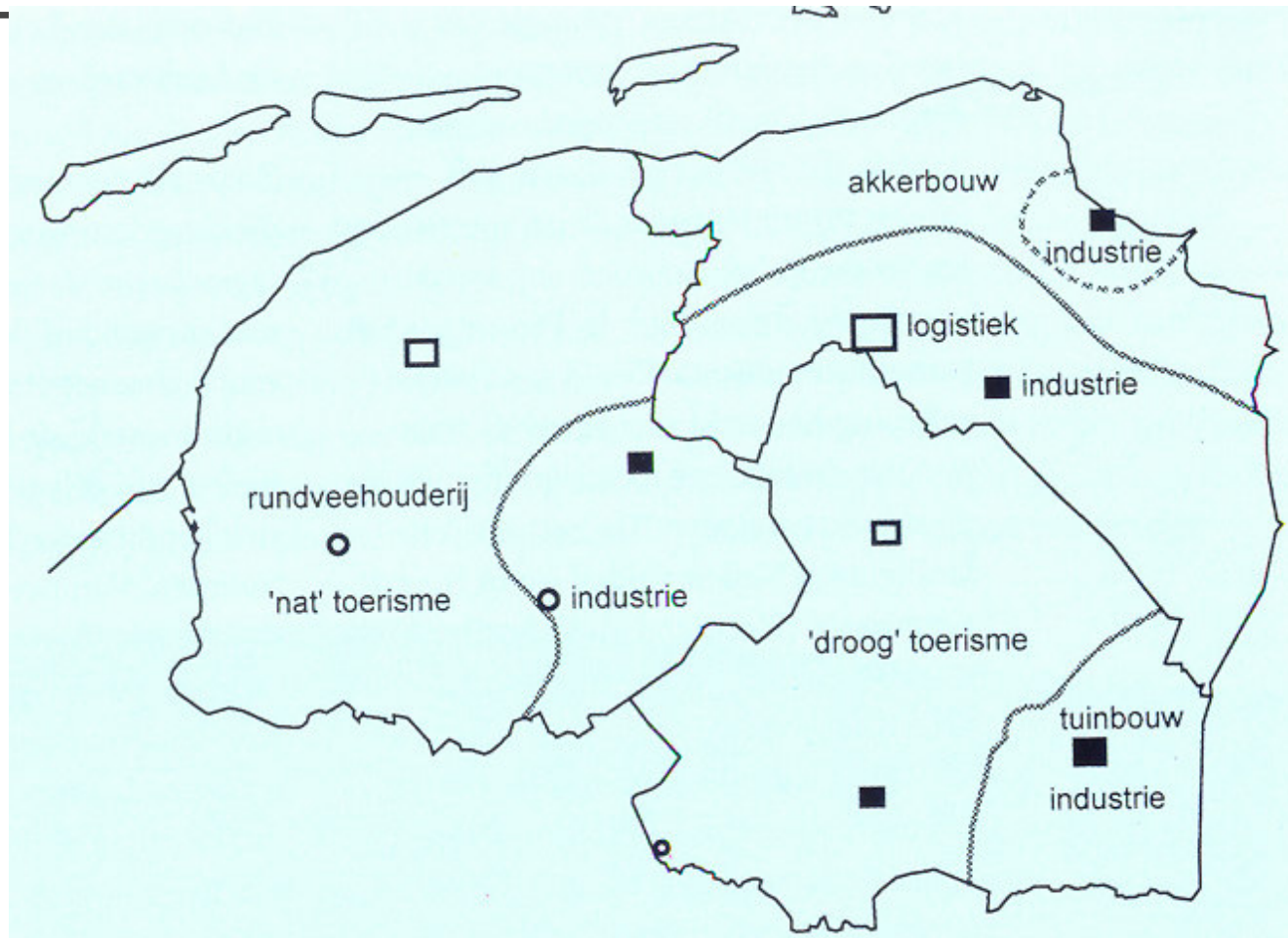
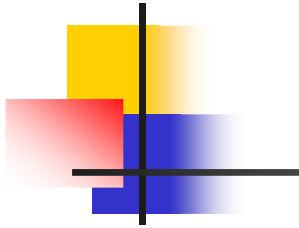
KEUNING 1955

“HET MOZAIEK DER FUNCTIES”

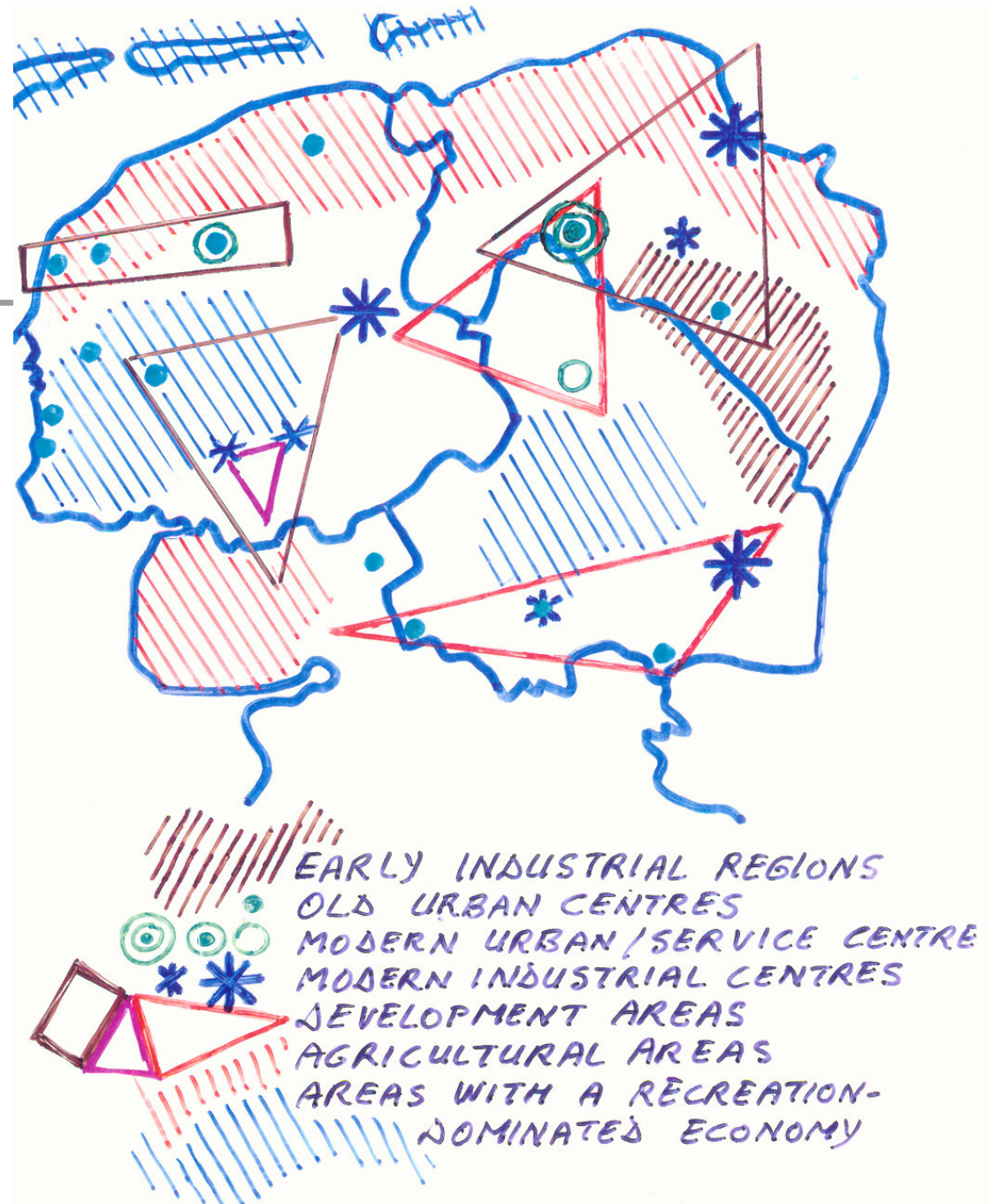
HET MOZAIEK DER FUNCTIES

VOLGENS WEVER IN 1998

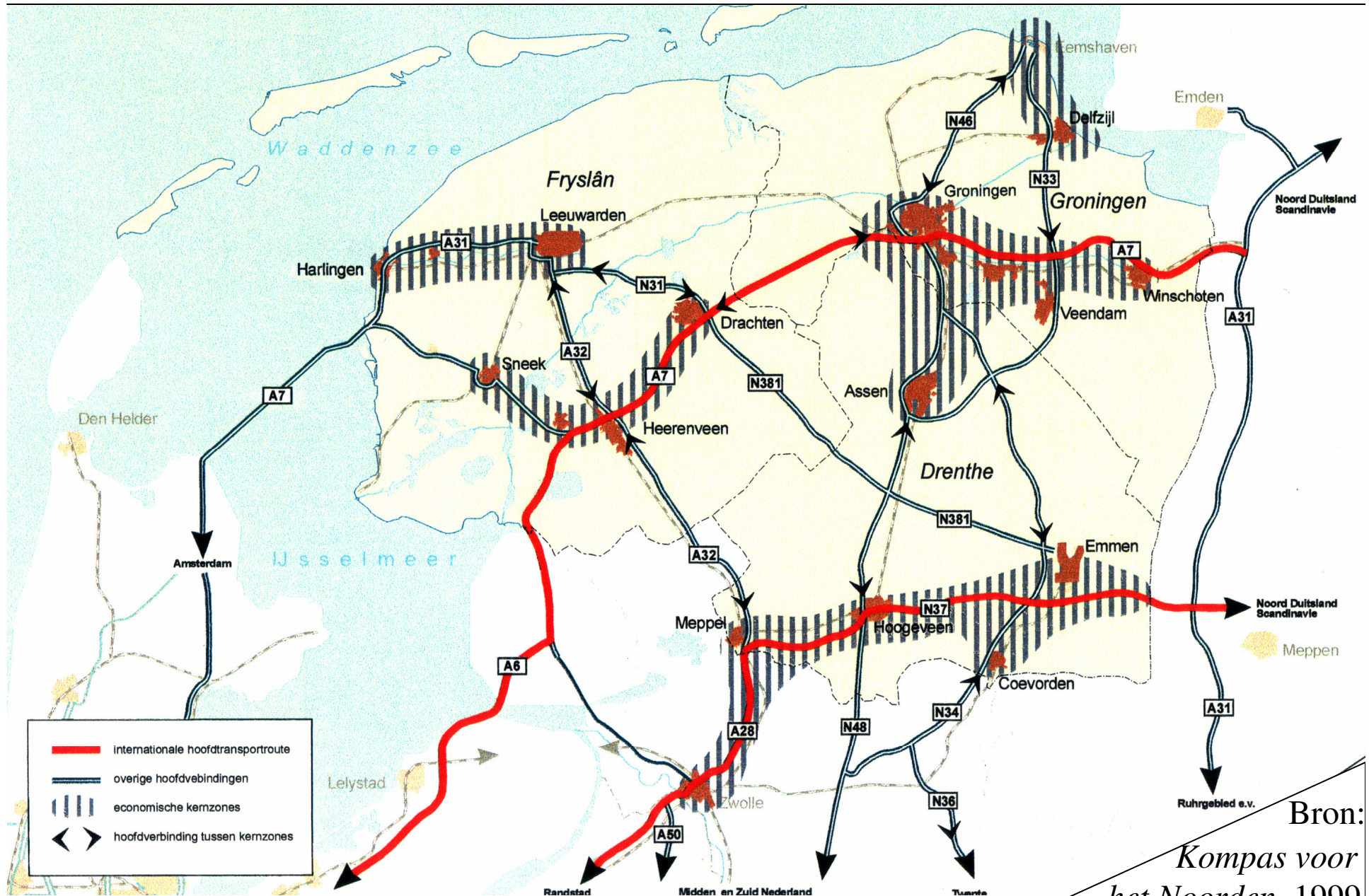

“ECONOMISCHE
LANDSCHAPPEN”
in Noord-Nederland

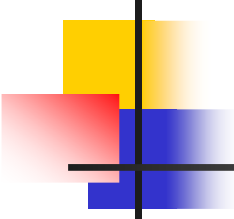
(vlgs Pellenbarg)

Economische kernzones N-Nederland

Bron:
*Kompas voor
het Noorden, 1999*

Gebrek aan eenheid 4

BESTUURLIJKE VERDEELDHEID ?

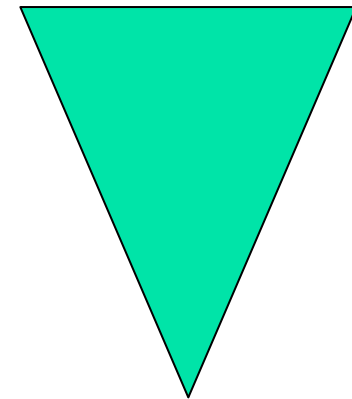
- Noord-Nederland was nooit één bestuurlijke regio, behalve in de franse tijd
- Provincies opereerden altijd onafhankelijk, en hadden ook uiteenlopende belangen
- Eerste poging tot eenheid: BCN (jaren 80)
- Tweede poging: het SNN (jaren 90, 2e helft)
- Lobby n.a.v. Langmanrapport zeer succesvol
- Eenheid in gezamenlijke lobby voor de ZZL

Noord-Nederland één geheel? WAT VINDT HET VOLK ERVAN?

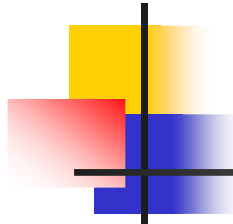
Eén Noordelijke provincie? (*enquête-uitslag, in procenten*)

(FRW/RUG januari 1994) (DvhN, maart 2003)

Inwoners van	maakt		
	JA!	niet uit	NEE!
Zuid-Nederland	10	33	57
Oost-Nederland	13	23	64
West-Nederland	15	27	58
➤ Noord-Nederland	22%	18%	60%
<i>Groningen</i>	32	16	52
<i>Friesland</i>	12	14	74
<i>Drenthe</i>	22	24	54
Nederland totaal	15%	26%	59%

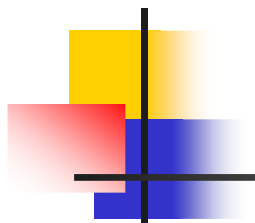
JA! **15%** NEE! **81%**
(alleen Gr&Dr 4%)

Tussentijdse conclusie - 1

- Groningen heeft duidelijk een eigen identiteit, of men het 'noordelijk landschap' nu fysisch, sociaal-cultureel, of economisch beziet.
- Alleen vanuit de bestuurlijke noodzakelijkheid wordt het Noorden meer en meer als een eenheid gezien
- Nu verder met de economie van Groningen: feiten, veranderingen, verbeteringen

De economie van Groningen: gaat het zo slecht?

(van provinciale website)

Provinciale Staten in discussie over armoedebeleid

2 januari 2007

Provinciale Staten van Groningen hebben onderzoek gedaan naar armoede in de provincie Groningen. **Groningen heeft het hoogste armoedecijfer van Nederland.** Groningers komen vaker in de schuldhulpverlening terecht dan landelijk. Ook is het gemiddelde schuldbedrag in Noord-Nederland hoger dan in de rest van Nederland.

Uit onderzoek blijkt ook dat **bijna een derde van de Groninger bevolking (grote) moeite heeft met rondkomen.** Provinciale Staten vinden dit zorgwekkend en onderzochten daarom wat de provincie mogelijk voor deze inwoners zou kunnen doen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek vindt op 10 januari a.s. van 13.00-16.00 uur een brainstormbijeenkomst plaats. De Staten discussiëren dan over oplossingen, kansen en uitdagingen op het gebied van armoedebestrijding, vanuit de provinciale rol

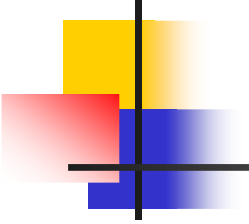
Wat is armoede? Vertel het ons.

(van de SP website)

18-10-2006 • Provinciale Staten brengen armoede in kaart. De provincie Groningen heeft het hoogste armoedecijfer van Nederland. **11, 2 procent van de inwoners leeft**

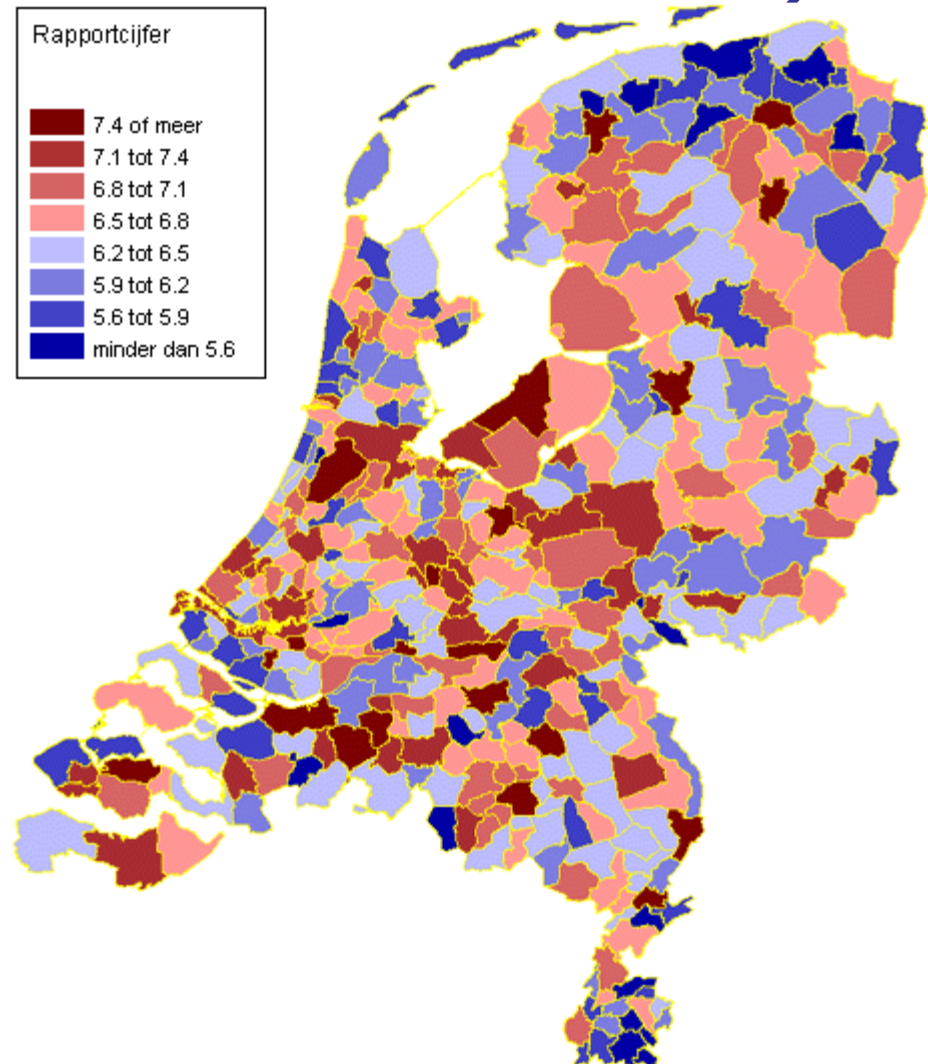
onder de armoedegrens. (NL = 9%) Provinciale Staten van Groningen vinden dit zorgwekkend en onderzoeken wat de provincie voor deze inwoners zou kunnen doen

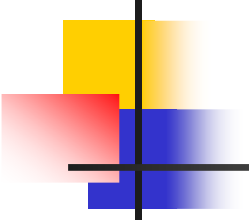

De economie van Groningen: het gaat heel goed!

- Toplokaties in Nederland
- Groei werkgelegenheid
- Arbeidsproductiviteit
- Werkloosheid
- Starters
- (schone lucht)

Economische prestaties gemeenten 2005 (Elsevier 11 november 2006)

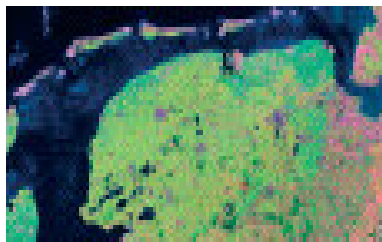
Plaats stad Groningen in ranglijst gemeenten naar economische prestaties 1998-2005

(gepubliceerd in Elsevier, 11 november 2006)

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005		rapportcijfer 2005
53	42	28	29	16	15	7	18	GRONINGEN	7.44

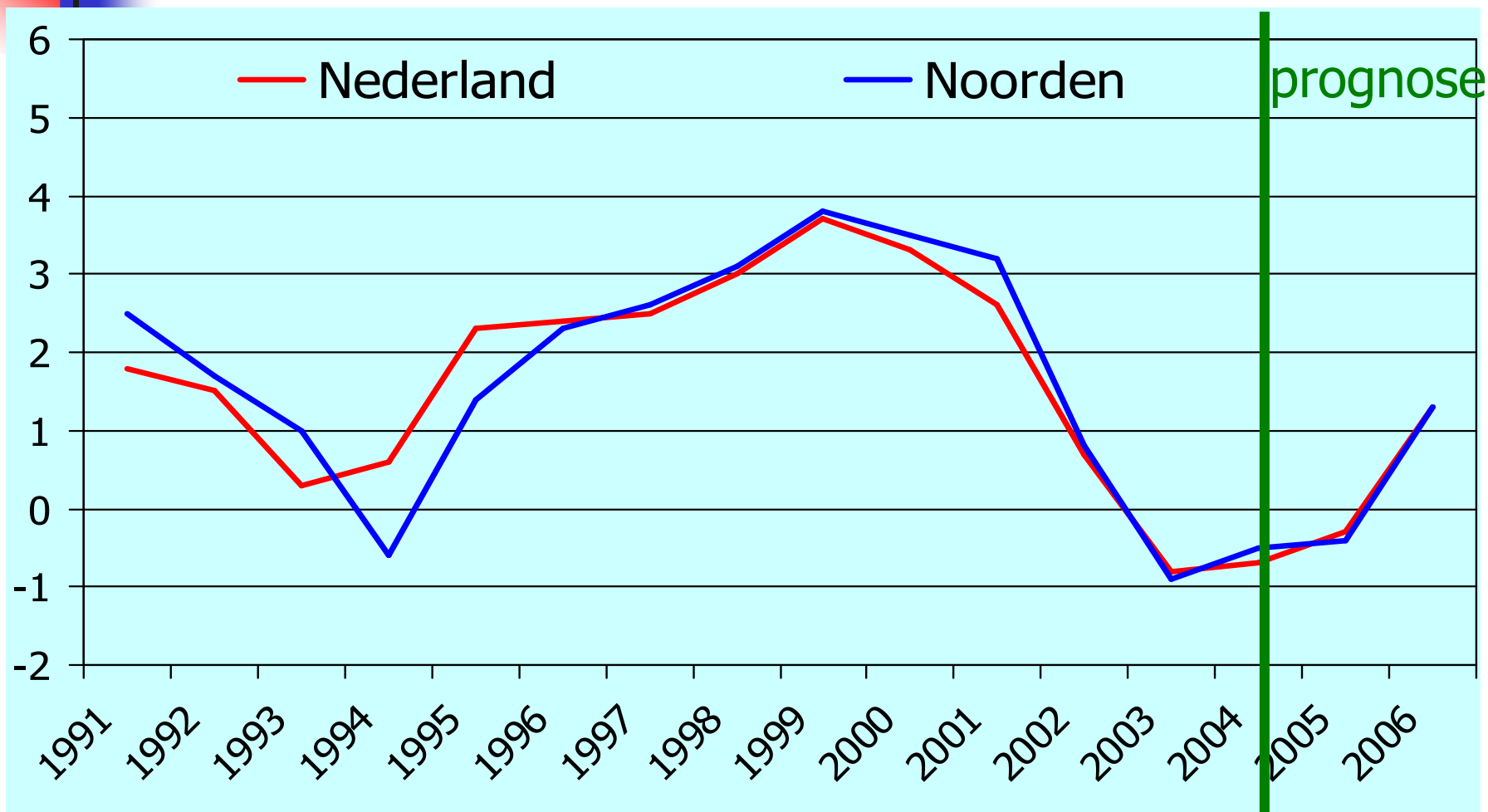
Ter vergelijking in 2005:

<i>positie</i>	<i>plaats</i>	<i>rapportcijfer</i>
1.	Haarlemmermeer	8,03
2.	Zwolle	7.69
8.	Assen	7,55
17.	Leeuwarden	7,47
24.	Utrecht	7,37
29.	Rotterdam	7,33
49.	Amsterdam	7,20
408.	Simpelveld	5,08

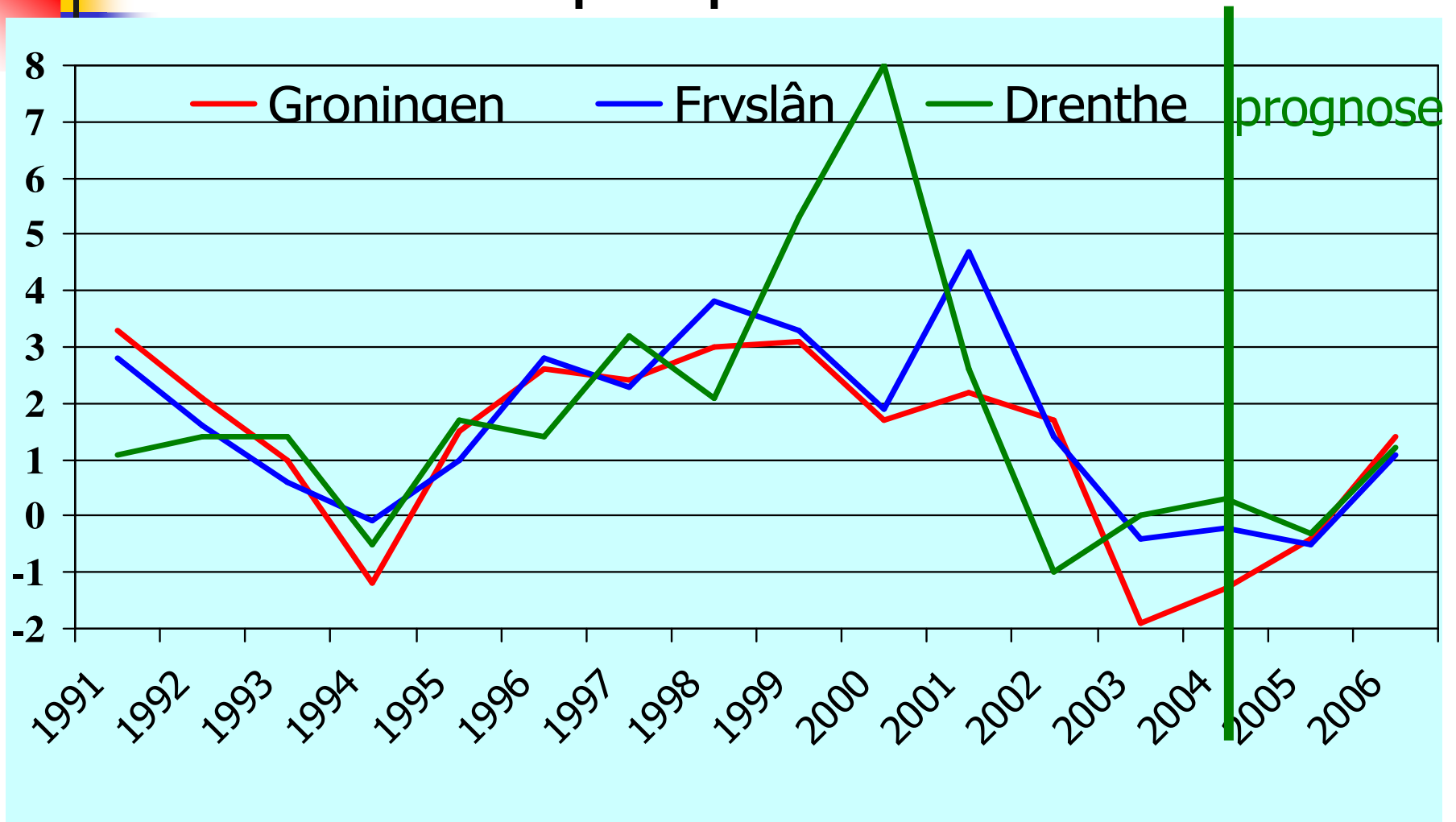
Werkgelegenheidsgroei

in % in Nederland en in het Noorden

Bron: Van Dijk 2006 (noordelijke arbeidsmarkt verkenningen)

Werkgelegenheidsgroei in % per provincie

Bron: Van Dijk 2006 (noordelijke arbeidsmarkt verkenningen)

Legenda

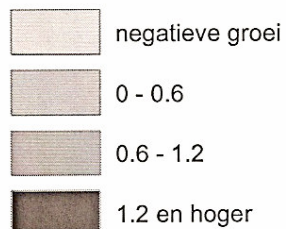
Gemiddelde
arbeidsproductiviteit
in 1995-2002

excl. delfstoffen en
onroerend goed in
Euros (in lopende
prijzen) per uur

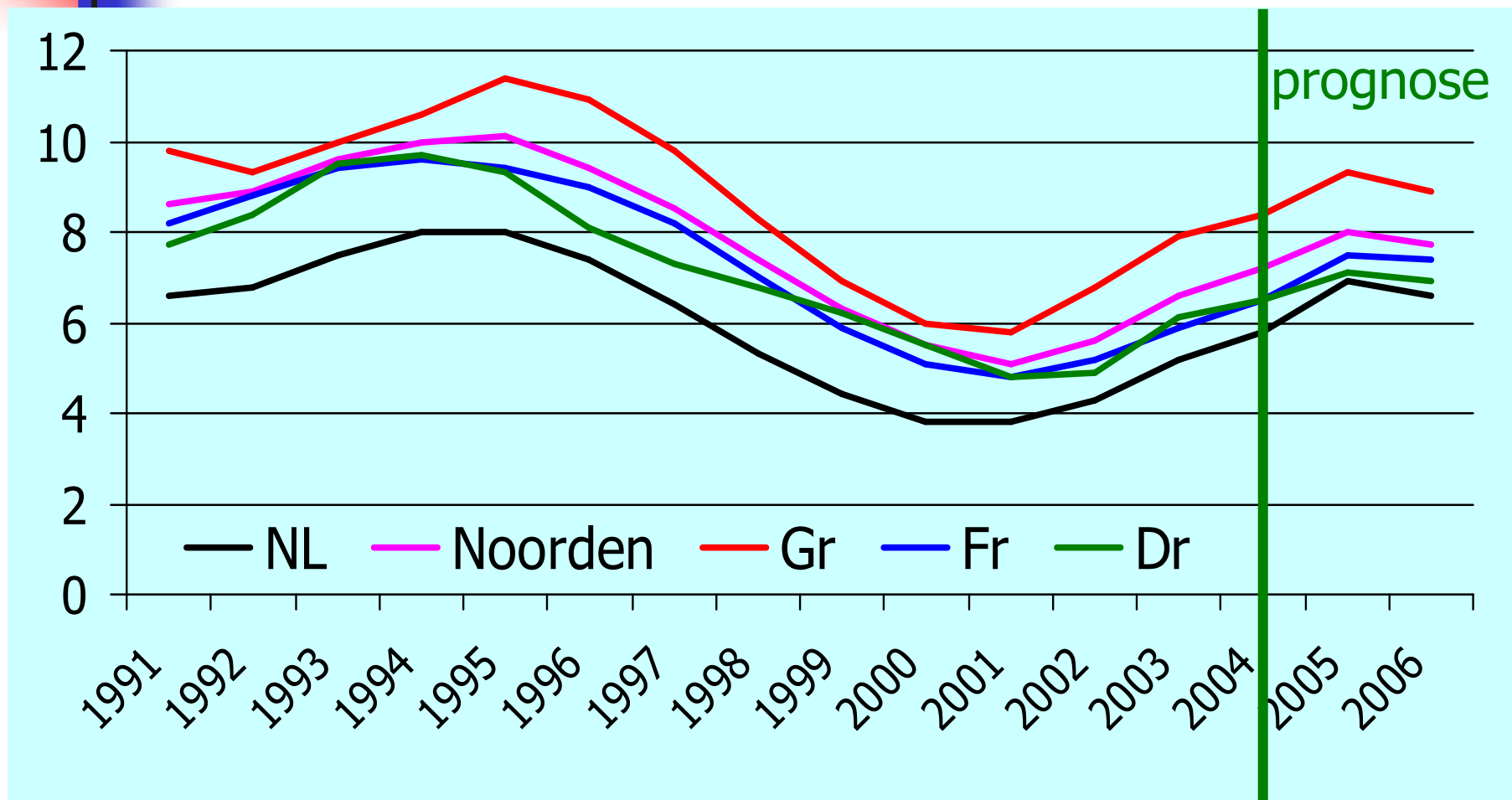
Gemiddelde procentuele **volumegroei** **1996-2002** van de **arbeidsproductiviteit** (excl. delfstoffen en onroerend goed)

Legenda

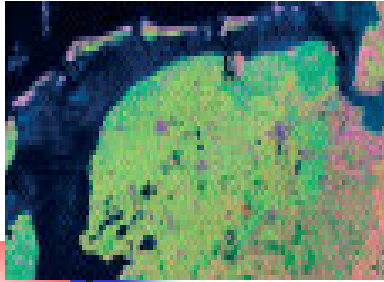

Werkloosheid (WLB)

in % van de beroepsbevolking

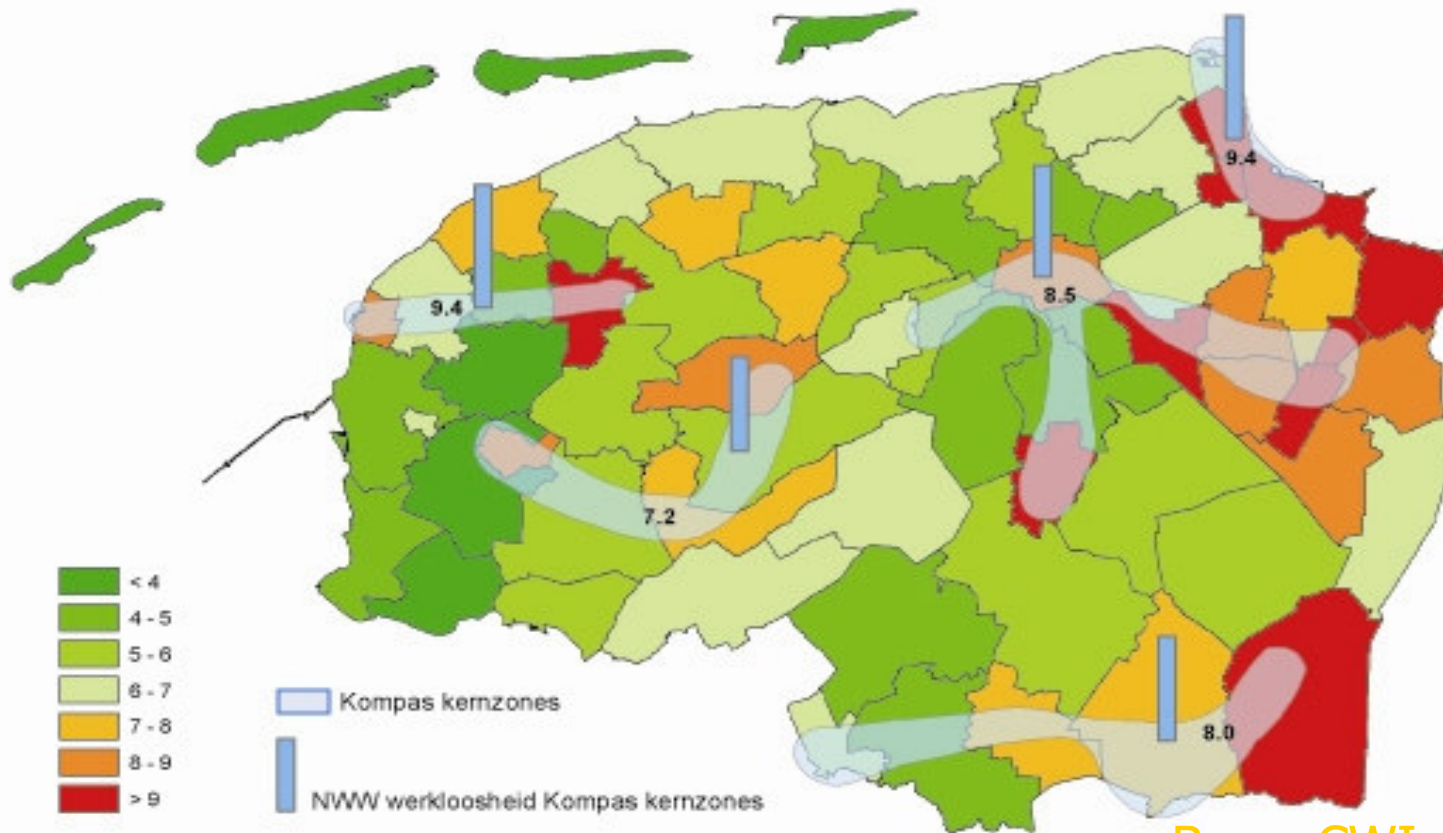

Bron: Van Dijk 2006 (noordelijke arbeidsmarkt verkenningen)

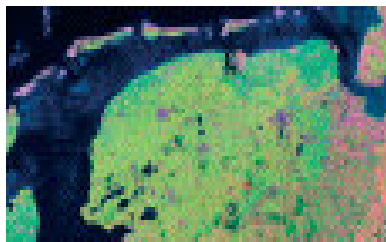
Werkloosheid (NWW) in % per gemeente mei 2005

Bron: Van Dijk 2006 (noordelijke arbeidsmarkt verkenningen)

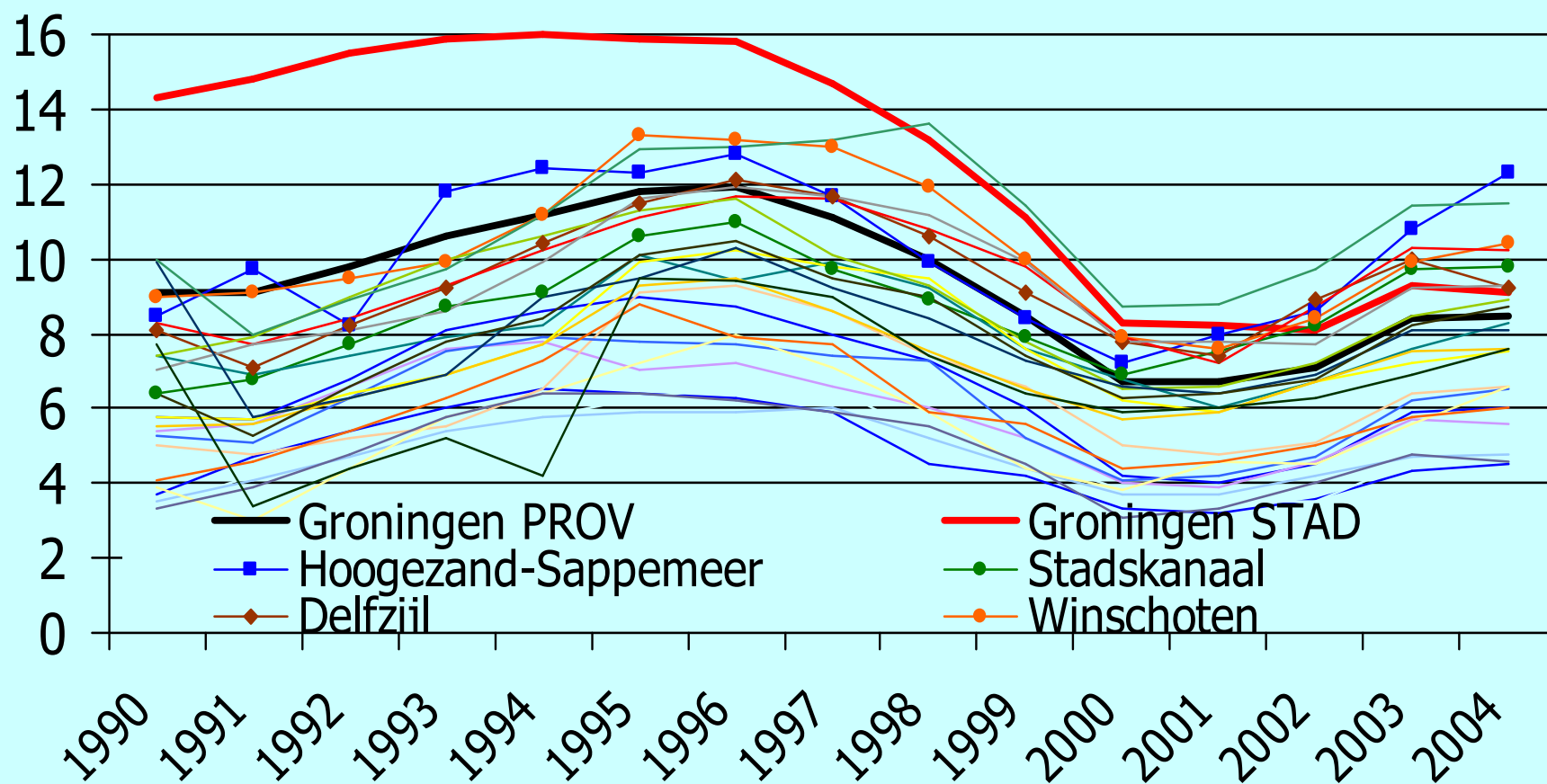
Bron: CWI

Noorden: 7,7% Kernzones 8,3% Landelijk gebied 6,8%

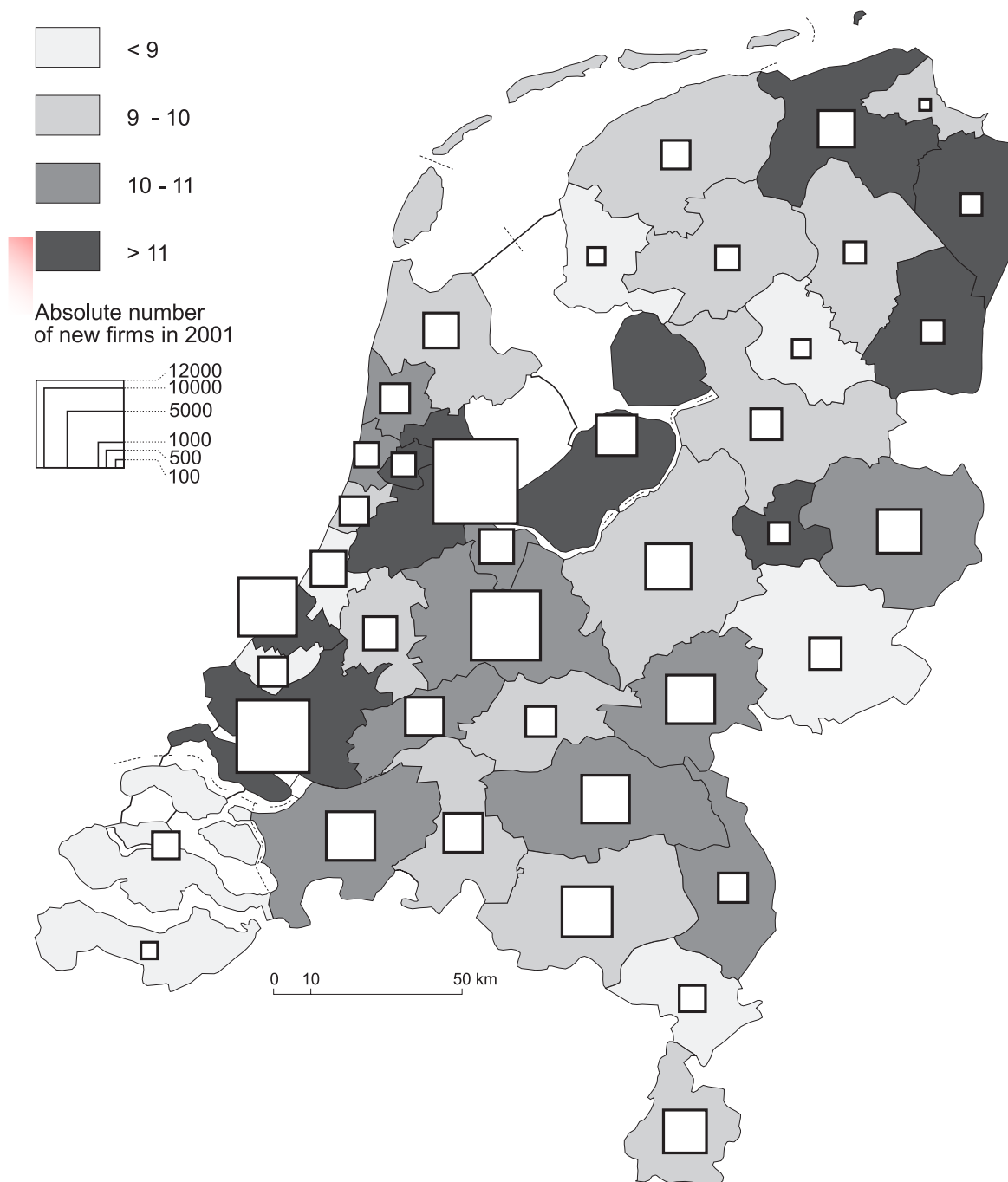

Werkloosheid in Groningen

NWW in % vd bevolking 15-64 jaar

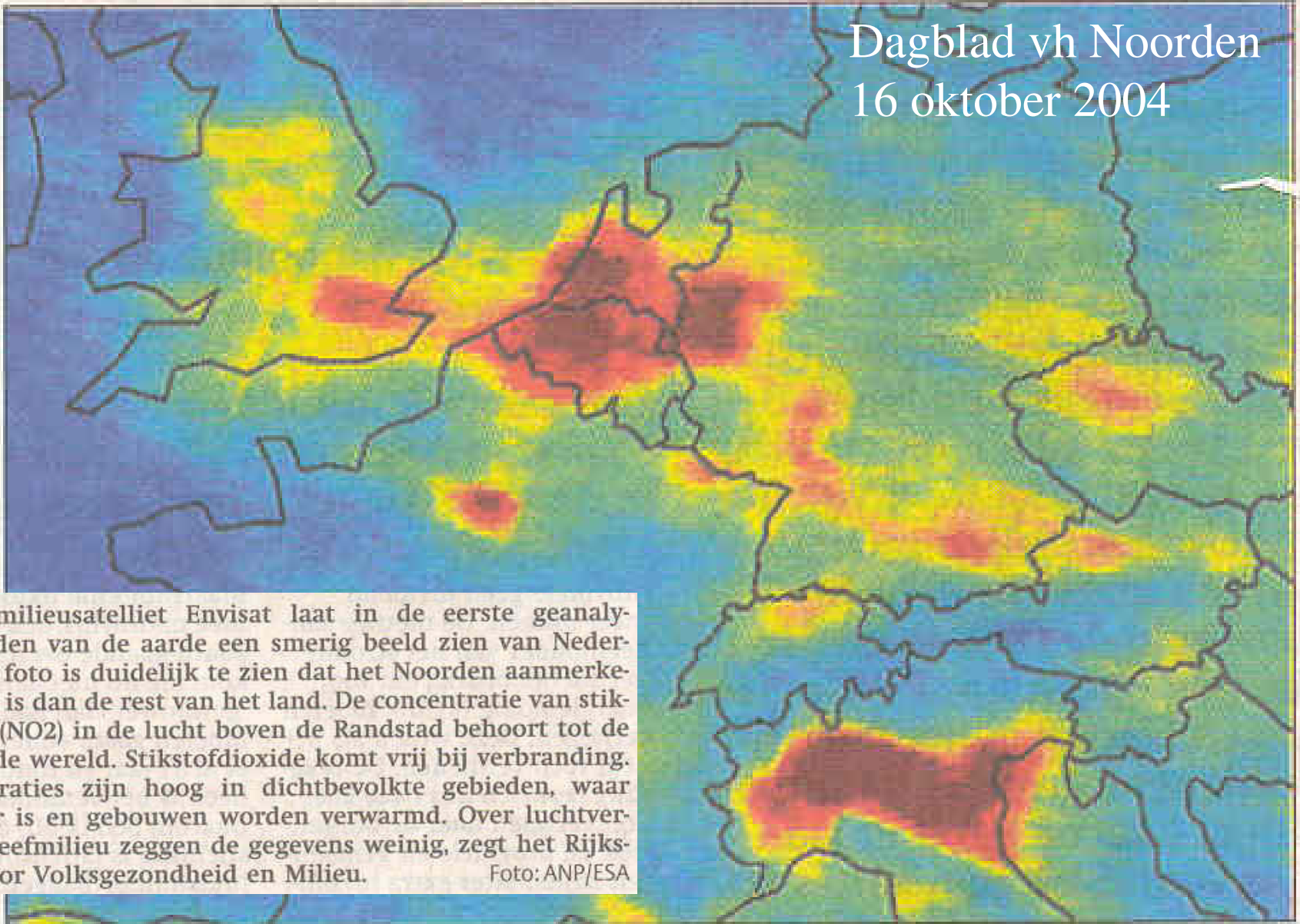
Bron: Van Dijk 2006 (noordelijke arbeidsmarkt verkenningen)

Nieuwe bedrijven
(starters) als %
van alle bedrijven
in 2001
per COROP regio

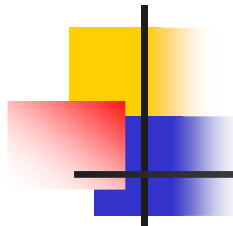
Satelliet toont schoon Noorden

Dagblad vh Noorden
16 oktober 2004

ZEIST ■ De milieusatelliet Envisat laat in de eerste geanalyseerde beelden van de aarde een smerig beeld zien van Nederland. Op de foto is duidelijk te zien dat het Noorden aanmerkelijk schoner is dan de rest van het land. De concentratie van stikstofdioxide (NO_2) in de lucht boven de Randstad behoort tot de hoogste in de wereld. Stikstofdioxide komt vrij bij verbranding. De concentraties zijn hoog in dichtbevolkte gebieden, waar veel verkeer is en gebouwen worden verwarmd. Over luchtvervuiling op leefmilieu zeggen de gegevens weinig, zegt het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

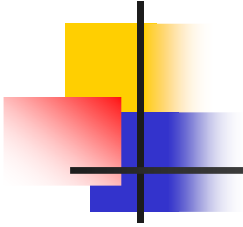
Foto: ANP/ESA

Tussentijdse conclusie - 2

- Groningen doet het als economische regio helemaal niet slecht
- Qua economische ontwikkeling beweegt de regio 'normaal' mee met de rest van Nederland
- Vooral de stad en haar omgeving staan goed op de economische kaart
- Maar wordt die werkelijkheid ook zo 'beleefd' door mensen (ihb ondernemers) elders in het land – en elders in het Noorden ????

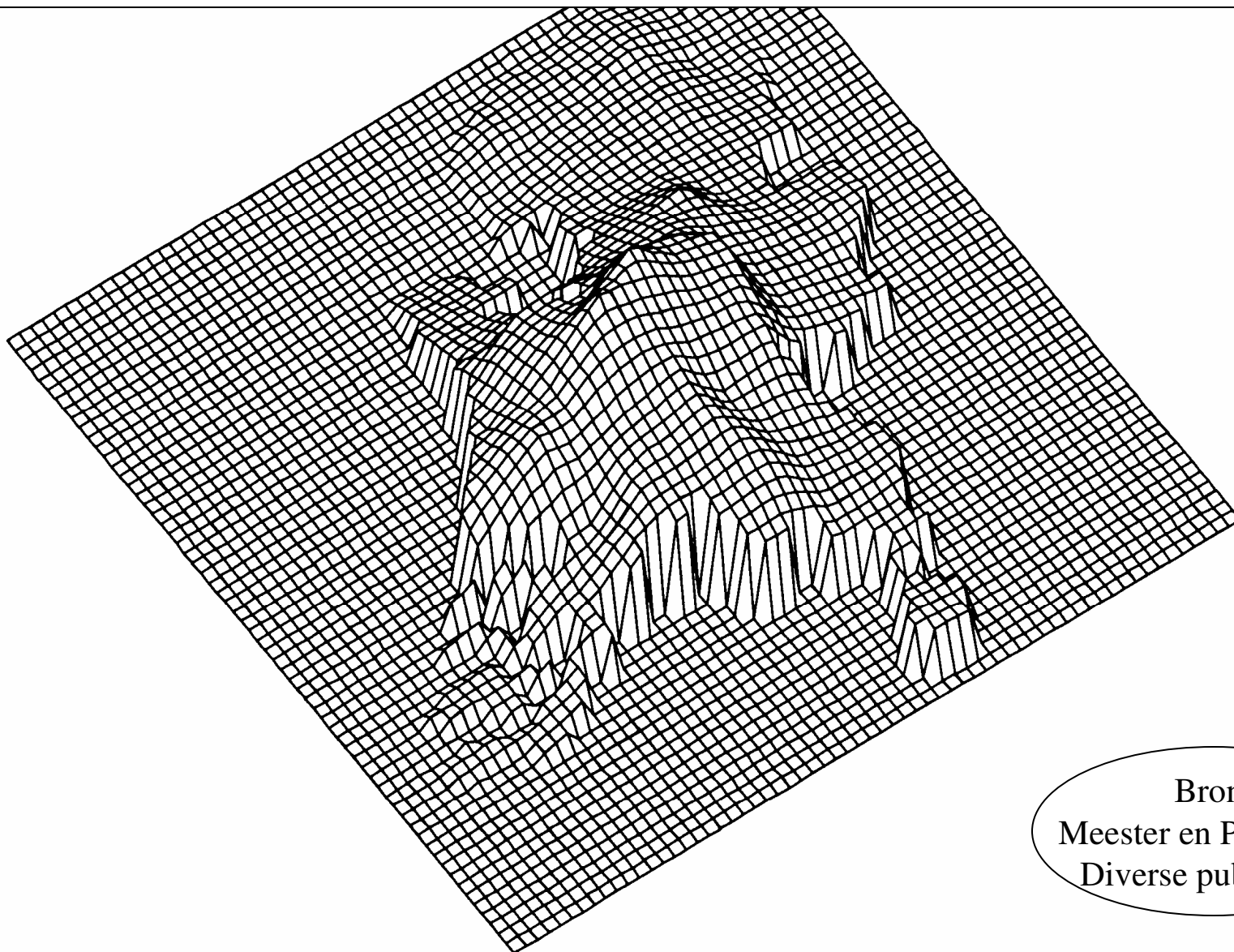
Beeld en werkelijkheid

Albert Einstein :

“Facts are facts.....*
but perception is reality!”

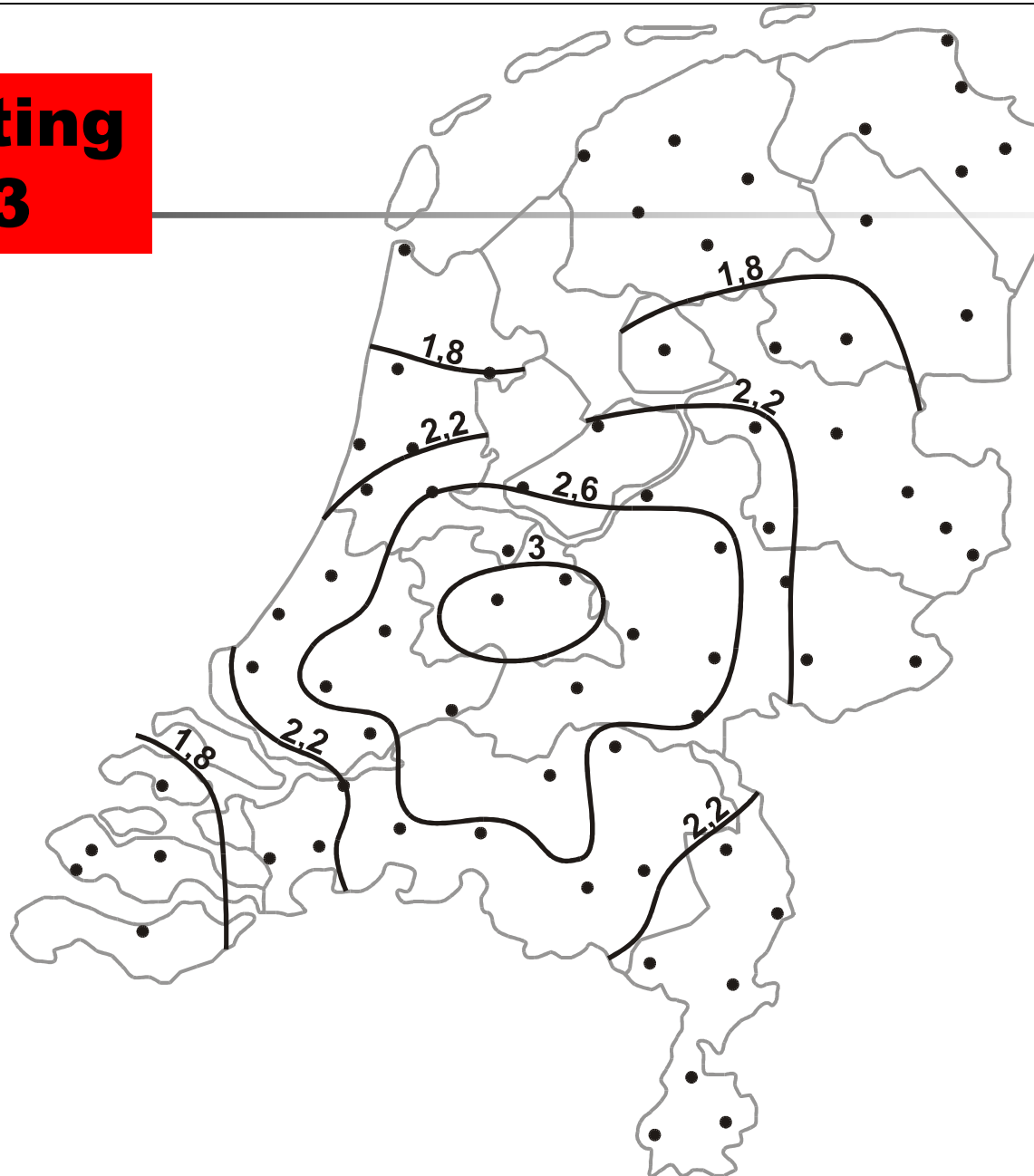
DRIEDIMENSIONELE WEERGAVE VAN DE GEMIDDELTE WAARDERING VAN VESTIGINGSPLAATSEN IN 1993

Bron:
Meester en Pellenbarg
Diverse publicaties

GEMIDDELDE WAARDERING v. VESTIGINGSPLAATSEN 1993

**2e meting
In 1993**

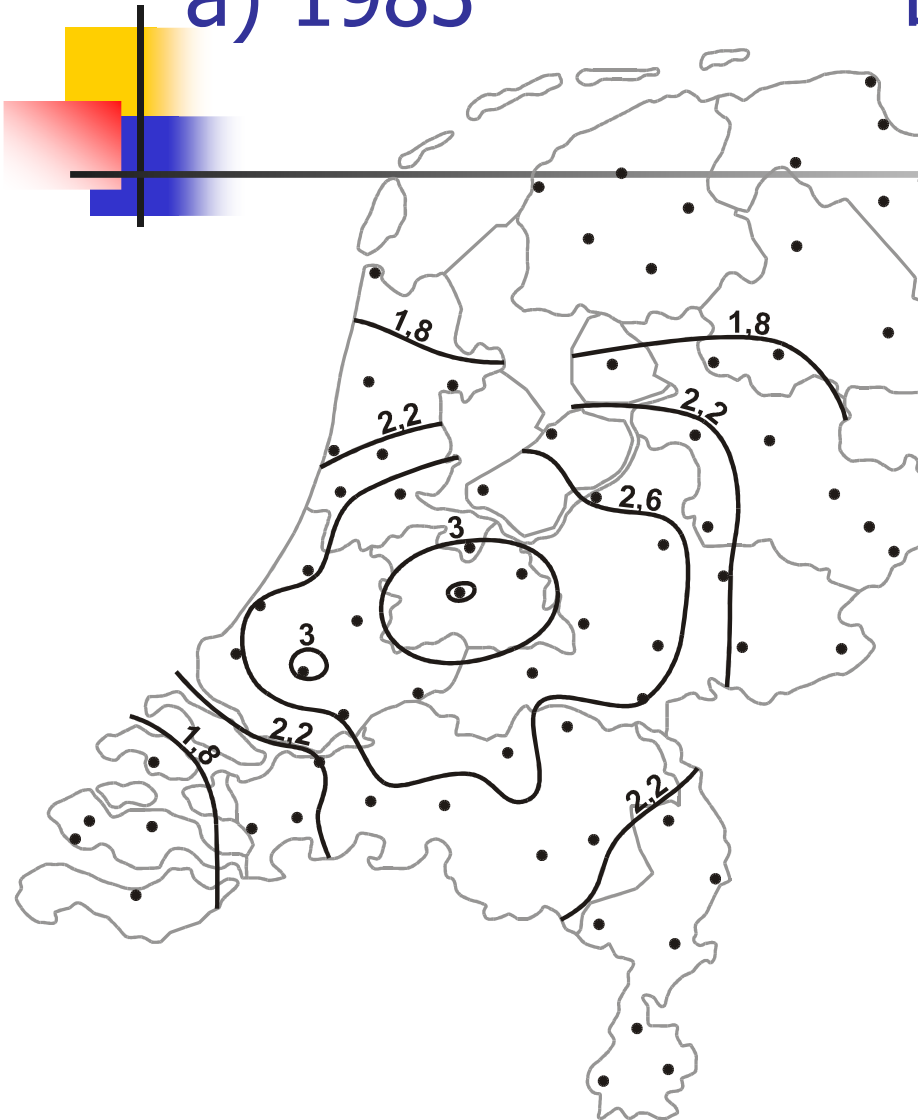

Bron:
Meester en Pellenbarg
Diverse publicaties

Gemiddelde waardering vestigingsplaatsen

a) 1983

b) 2003

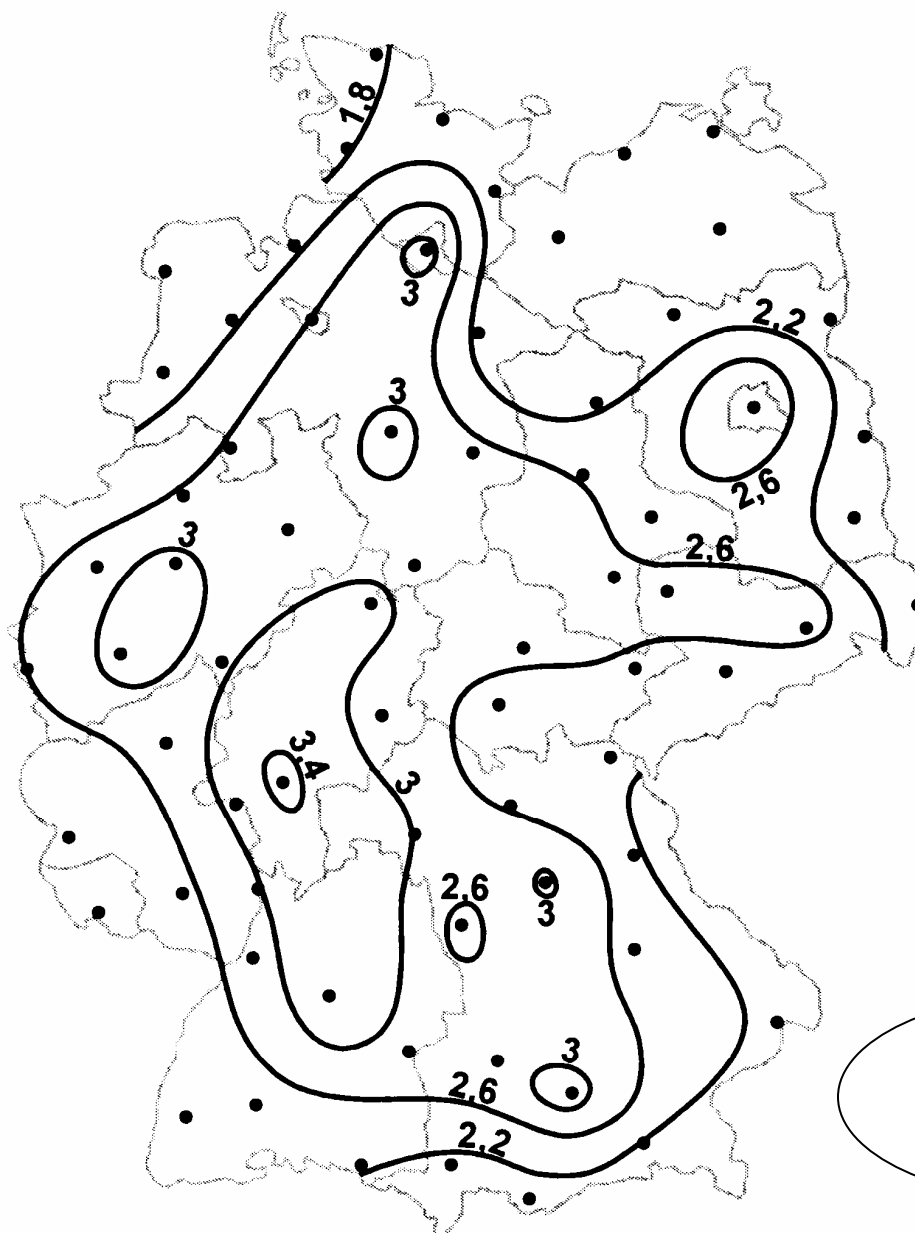

Verandering 1983-1993

Verandering 1993-2003

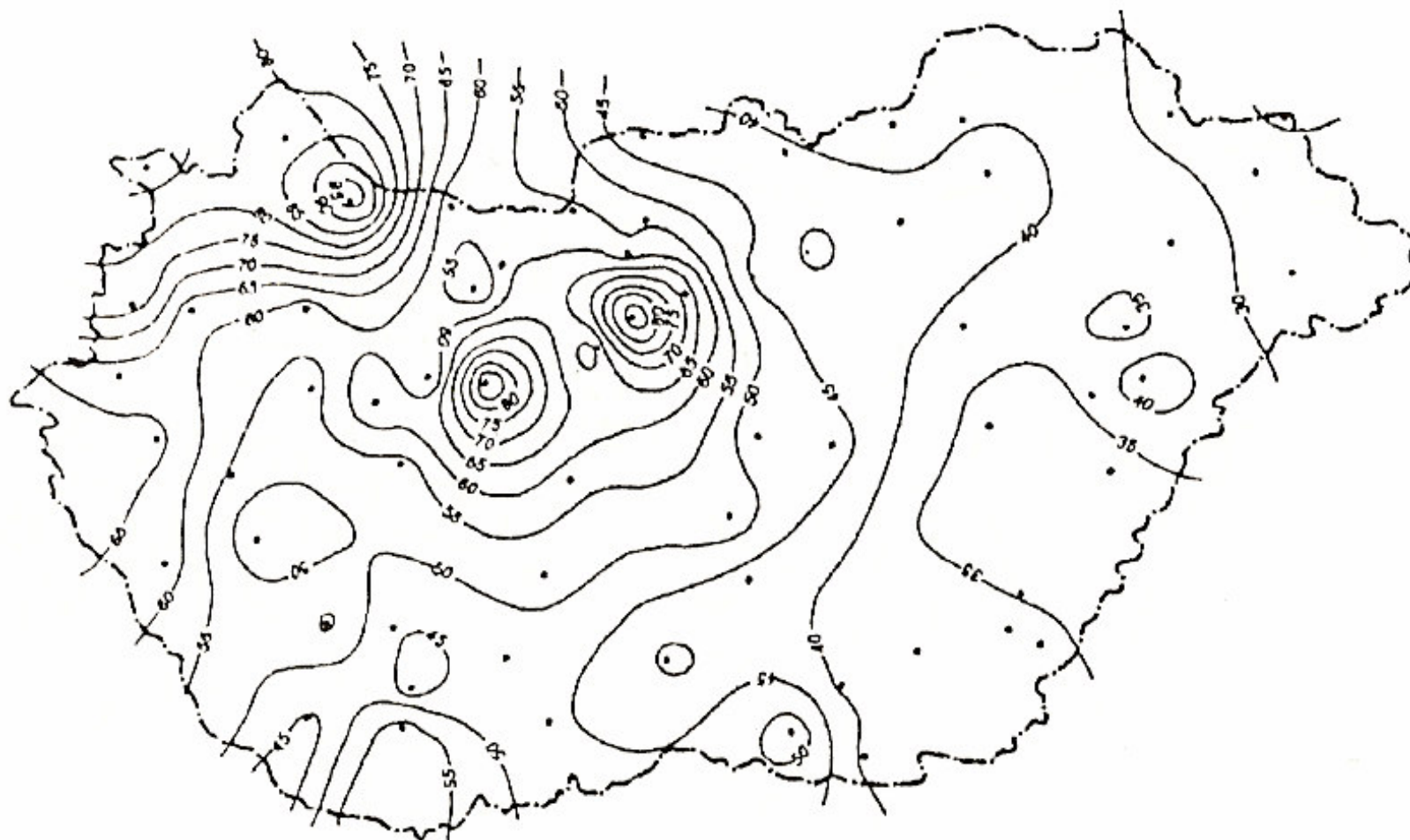

GEM. WAARDERING VAN VESTIGINGSPLAATSEN IN DUITSLAND, 1996

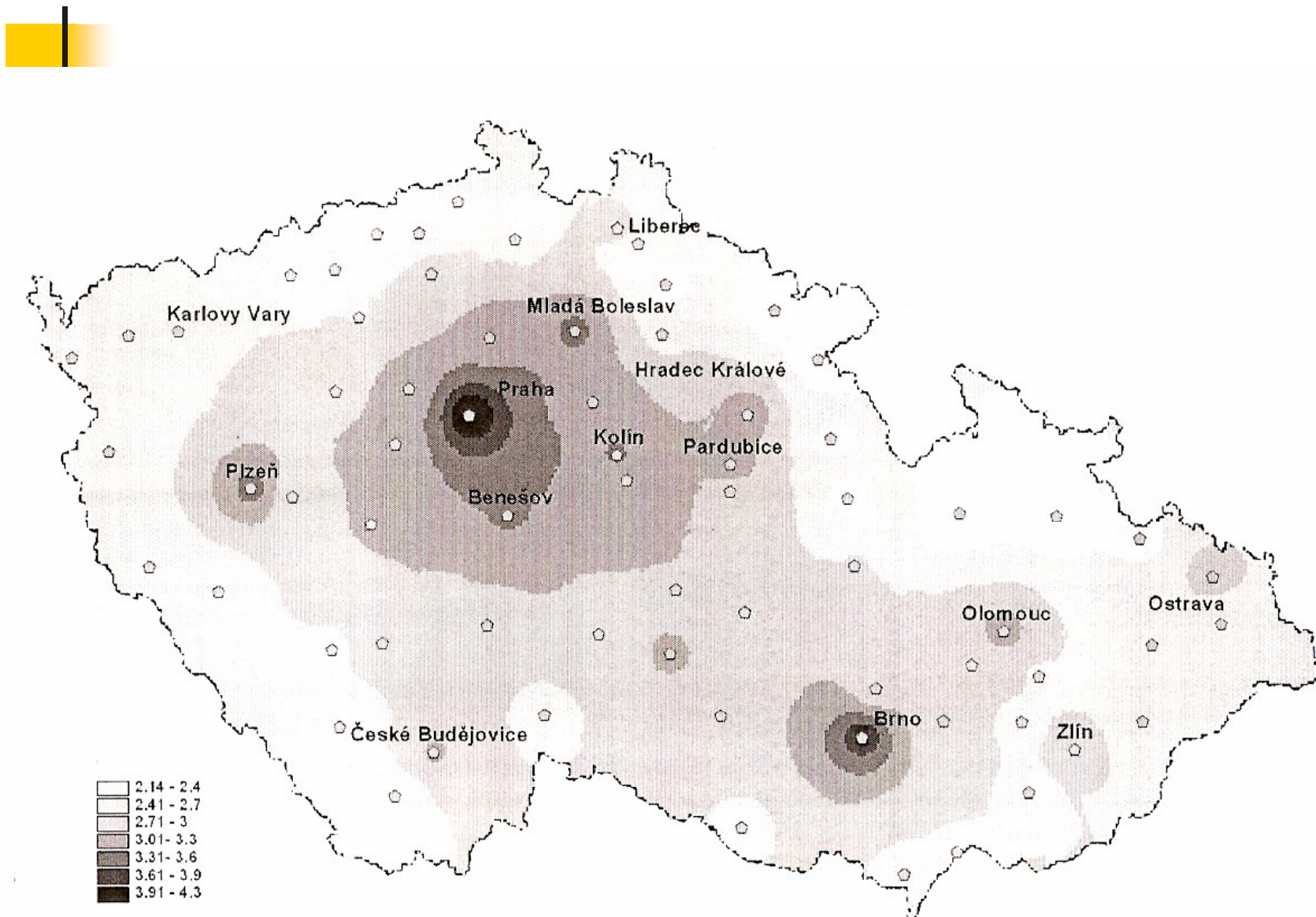

Bron:
Meester 1999
Dissertatie

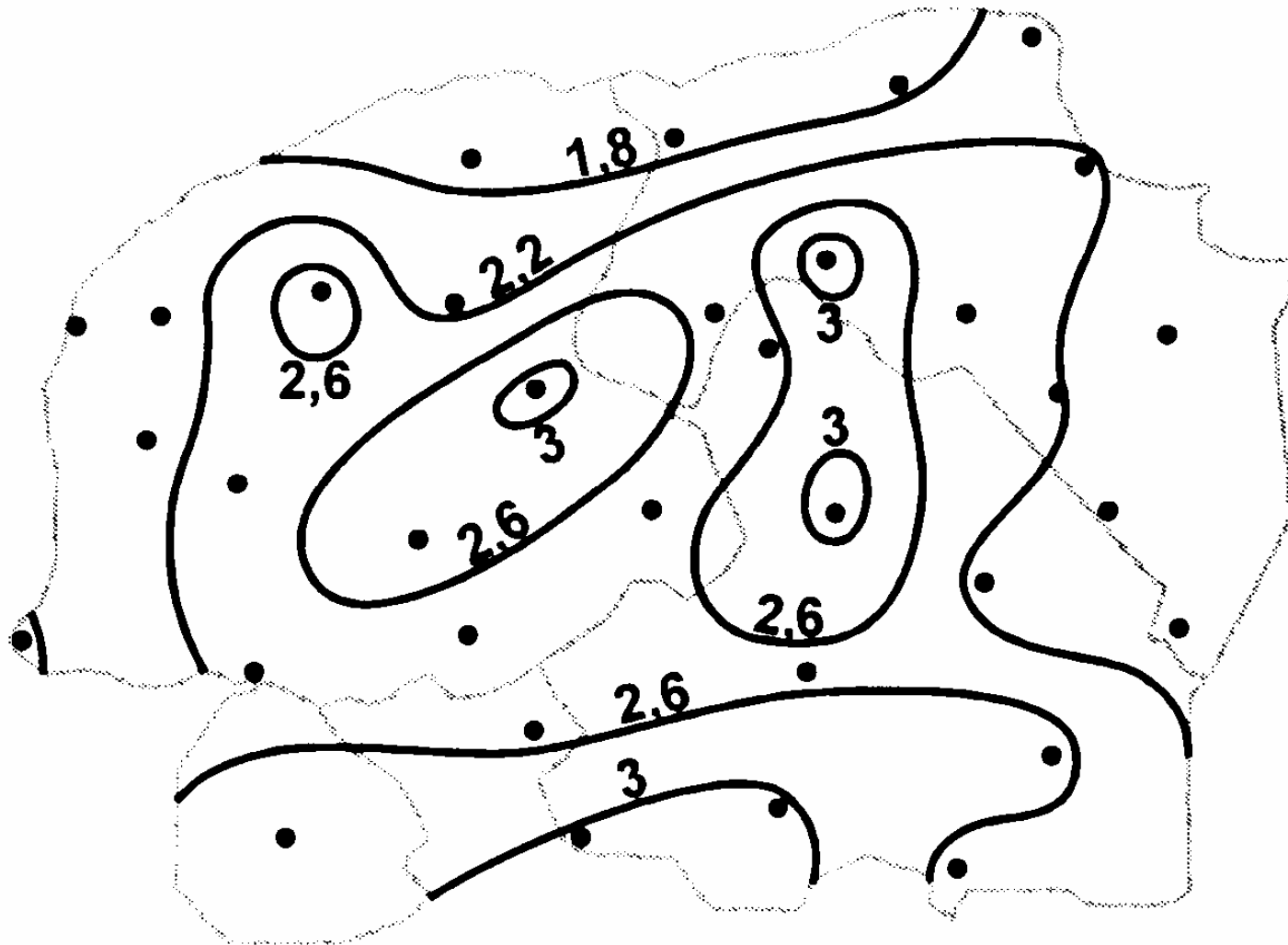
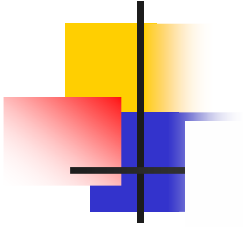
GEM. WAARDERING VAN VESTIGINGSPLAATSEN IN HONGARIJE, 1997/1998

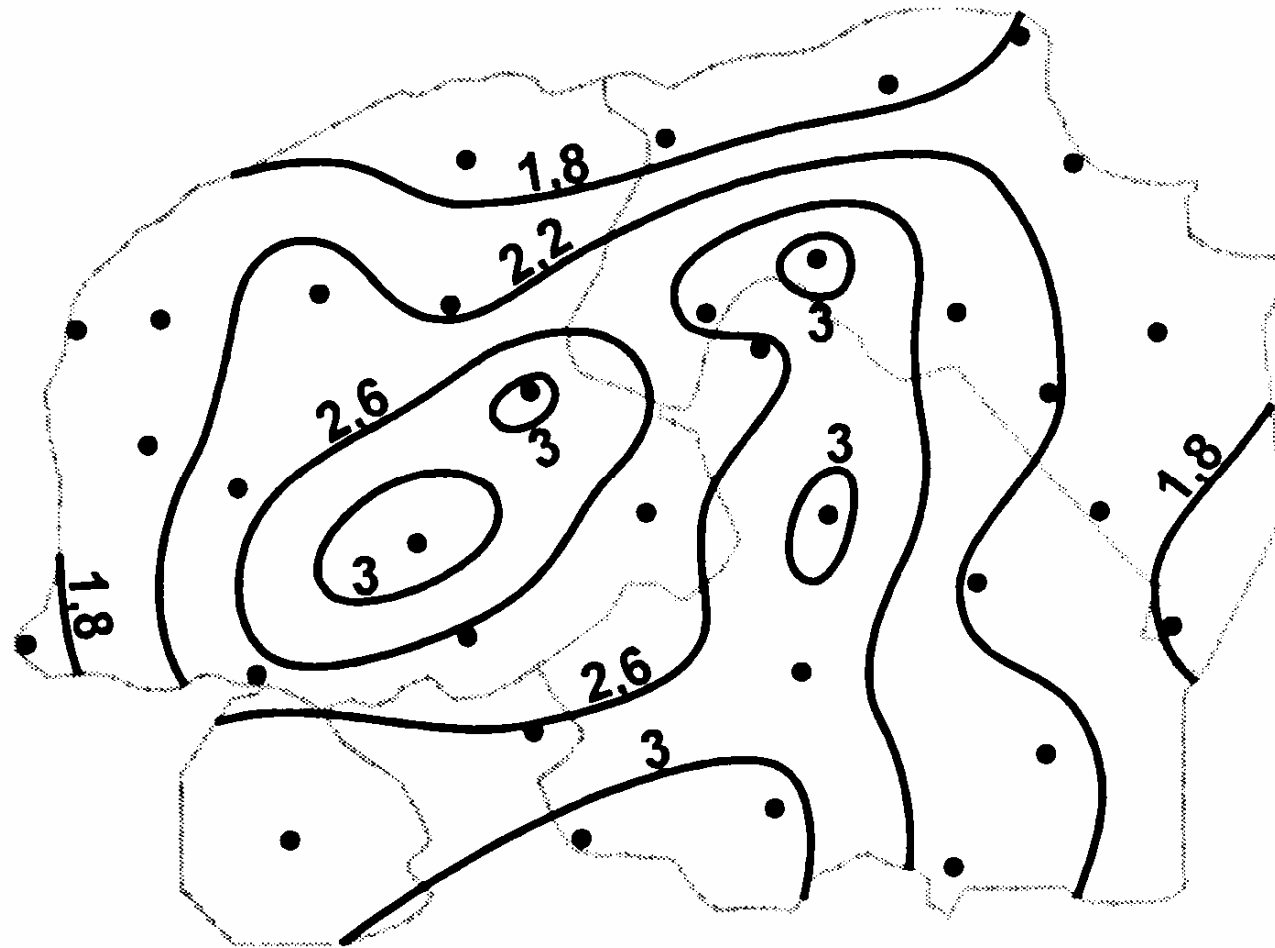
GEM. WAARDERING VAN VESTIGINGSPLAATSEN IN TSJECHIE, 2004

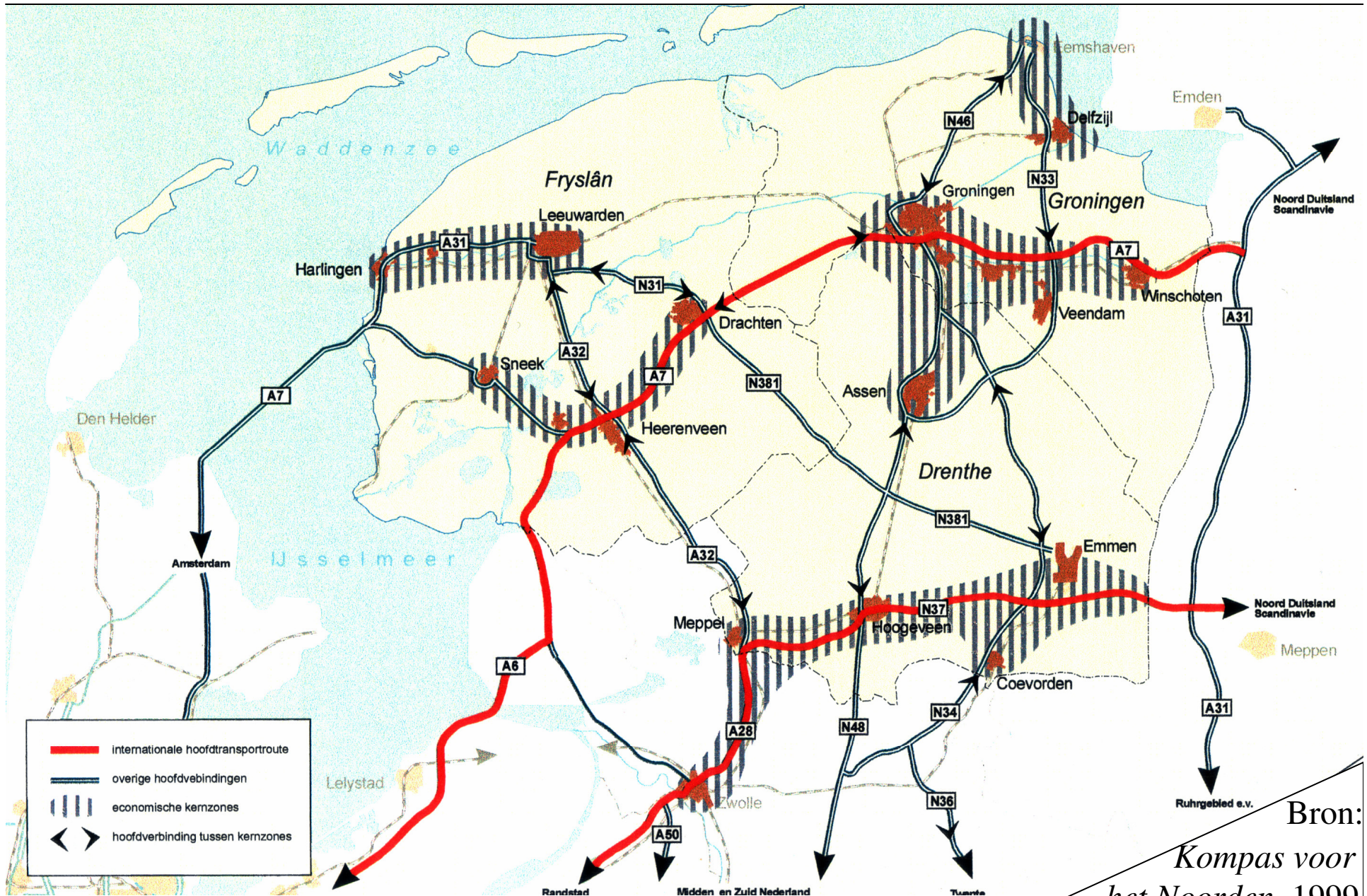
Gemiddelde waardering 1986: “de DAG-driehoek”

Gemiddelde waardering 1997: “lokaties langs de snelwegen”

Economische kernzones N-Nederland

Bron:
*Kompas voor
het Noorden, 1999*

Het beeld van Groningen

... en de campagne
om dat beeld te
verbeteren

SAMENVATTING ONDERZOEKSRISULTATEN
IMAGO-ONDERZOEK PROVINCIE

GRONINGEN

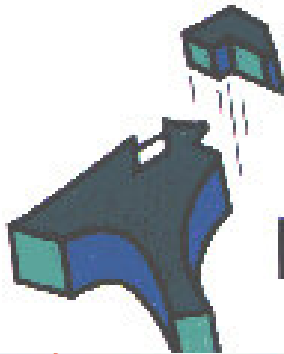
EEN GEOGRAFISCH
MARKTONDERZOEK

RIJSUNIVERSITEIT
GRONINGEN
&
RESEARCH
INTERNATIONAL
NEDERLAND

*Samenvatting van
het onderzoek dat
aan de campagne
Voorafting (1988)*

Er gaat niets

boven Groningen

*Ik ontdek de wereld
vanuit Groningen*

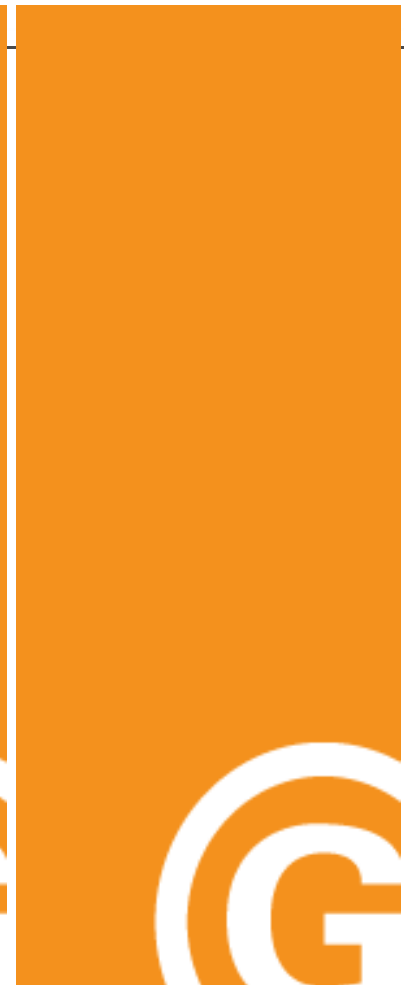
RuG

www.rug.nl/studiekiezers

Rijksuniversiteit Groningen

ER GAAT NIETS BOVEN ^G
GRONINGEN

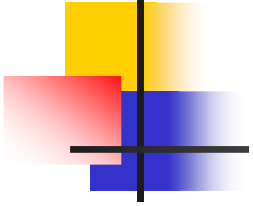
ER GAAT NIETS BOVEN ^G
GRONINGEN

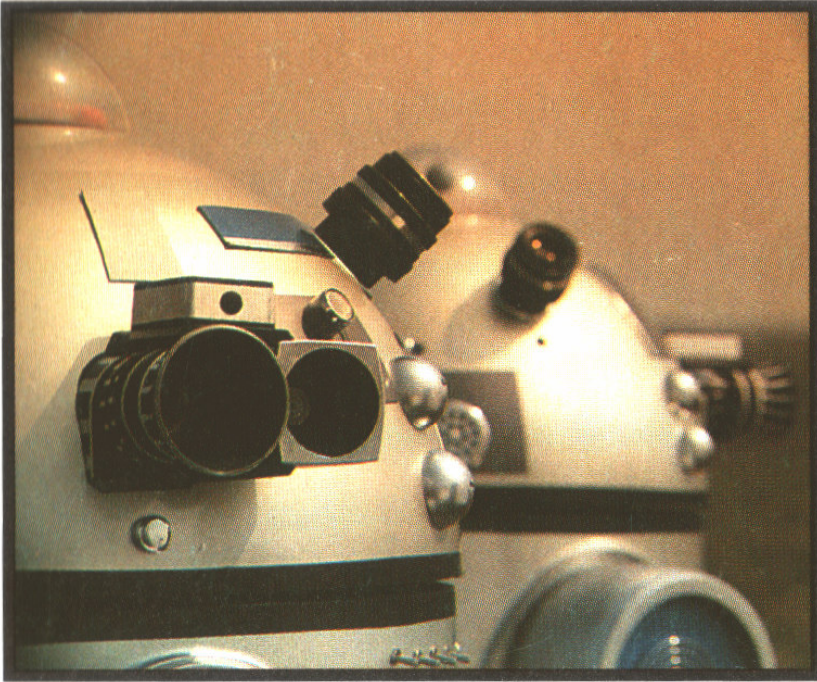
Start campagne

Er gaat niets boven Groningen

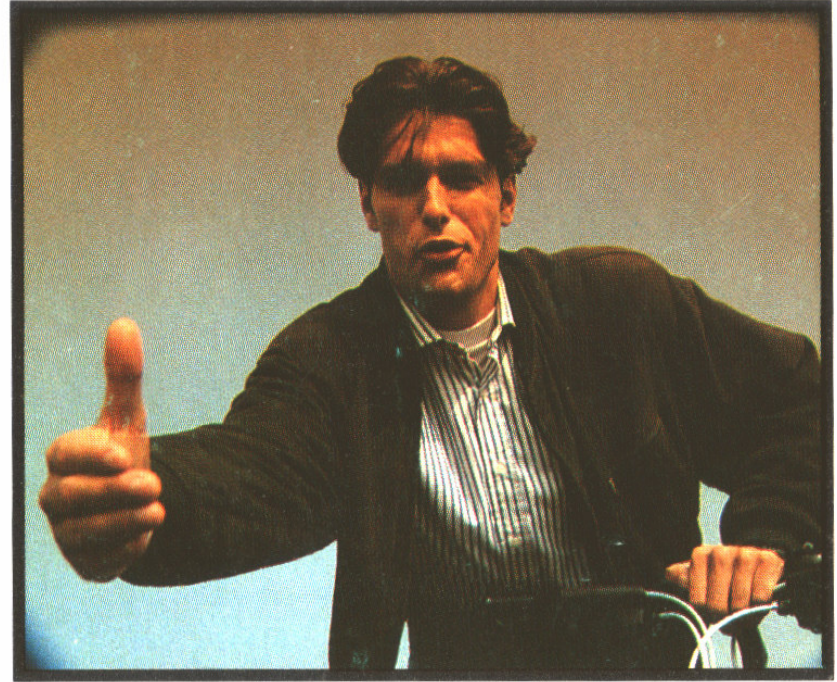
- Vooronderzoek 1988
- Keuze van de slagzin "Er gaat niets boven .."
- Start campagne 1989
- Advertenties volgens "strip-systeem"
- Nadruk op beelden, geen tekst
- Verrassings-element centraal
- Eerste effectmeting in oktober 1989
- vlak daarna start van de tweede fase, het uitzenden van een serie TVspots

November 1990: de eerste TV spot

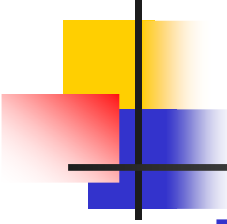

Where are we?

Welkom in Groningen.

Overzicht effectmetingen

- 1988 Vooronderzoek/nulmeting
- 1989 Start campagne
- 1990 1e effectmeting (oktober: advertenties)
- 1990 2e effectmeting (december: TV spots)
- 1992 3e effectmeting (januari) (minder goed geslaagd)
- 1994 4e effectmeting (januari)
- 1996 5e effectmeting (januari)
- 1998 geen effectmeting (Oosterparkrellen)
- 2000 6e effectmeting (maart)
- 2002 7^e effectmeting
- 2004 en 2005 8^e en 9^e effectmeting

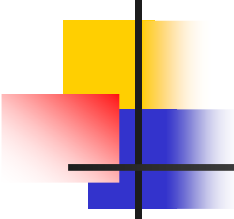
MINDER AANDACHT
MEER WAARDERING

Effectmeting 2004/2005

"Er gaat niets

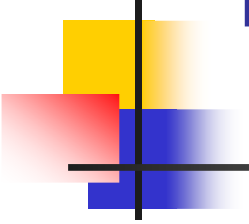
boven Groningen"

Dr. W.J. Meester, Prof.dr. P.H. Pellenbarg
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen RUGroningen

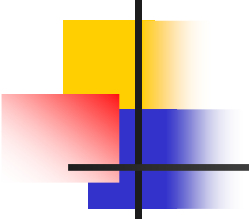
'Er gaat niets boven' is veruit de bekendste regiocampagne

- Provincie waarvan men de promotiecampagne kent:
- Groningen 23%
- Zeeland 7%
- Friesland 7%
- Flevoland 5%
- Drenthe 3%

Enquete effectmeting

- 600 telefonische interviews
- Nederlanders 18 jaar en ouder
- 50 per provincie
- resultaten worden “gewogen”
o.b.v. inwonertal provincies

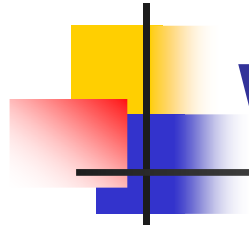
Bekendheid v.d. campagne

- **30% kent de campagne** (gewogen)

- 2002 35%
- 2000 33%
- 1996 30%
- 1994 24%
- 1992 29%

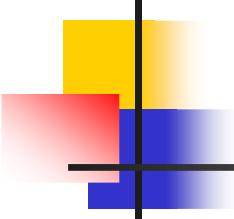
- **regionale verdeling** (ongewogen) :

jaar	1992	1994	1996	2000	2002	2005
noord	51	34	39	46	52	41
oost	25	22	29	37	33	28
west	30	27	30	34	36	29
zuid	18	19	31	31	28	24

Wat heeft men opgemerkt?

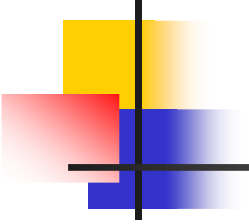
- Velen herinneren zich 'n tv spot: 71% (was 42)
- Sommigen een advertentie: 20% (was 20)
- Wat minder opgemerkt: radio: 13% (was 29)
- Meest opgemerkte thema's van tv of radio:
*de slogan Er gaat niets boven Groningen (14%),
Cultuur/Gron.Museum (13%), Toerisme (9%)*
- 35% is het thema van de radio/tv spot *vergeten*

Associaties met "Groningen"

- Vrijwel hetzelfde als in vorige metingen (1992-1994-1996-2000-2002)
- *De stad, die ver weg ligt, en de Martinitoren* domineren het beeld:

- stad Groningen	20%
- Martinitoren	15%
- ligging	13%
- universiteit	11% (neemt geleidelijk toe)
- bedrijven	7%
- landschap	6%
- familie	3%
- landbouw	2%

Bedrijven en personen die men kent

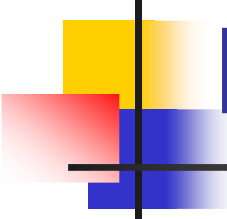
- Gasunie (10%), RUG (9%), KPN (7%, neemt sterk af) en UMCG (6%) domineren het beeld
- Bijna tweederde (62%) vd respondenten weet nog steeds geen enkel bedrijf in Groningen te noemen!
- Driekwart weet ook geen bekende persoon uit Groningen te noemen.
- Wallage (7%), d'Ancona (4%) en Visscher (4%) zijn de bekendste Groningers

Schatting inwonertal stad Groningen

- Men blijft de stad onderschatten:

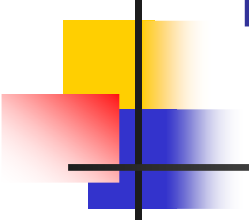
inwonertal	1992	1994	1996	2000	2002	2004	2005
0 - 150.000	61%	52%	47%	44%	47%	57%	60%
150-200.000	9%	10%	15%	12%	12%	9%	13%
> 200.000	9%	13%	14%	16%	23%	25%	18%

- *Maar het wordt wel beter: de verhouding onderschatters/overschatters was in 1992 7:1 en nu nog maar 3:1*
- West overschat het inwonertal 't meest
- Zuid onderschat de stad het meest

Reacties op 7 beweringen

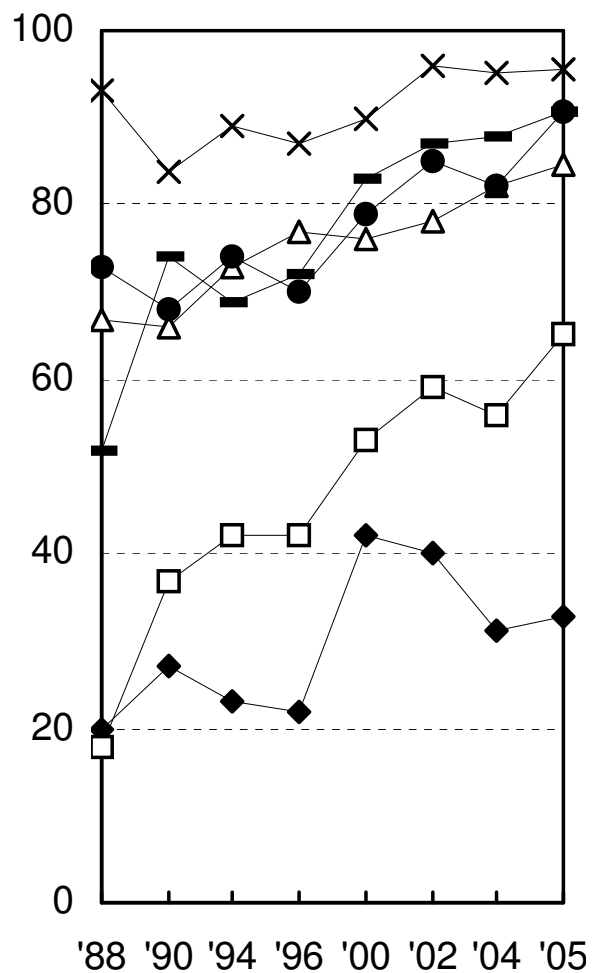
- Past deze bewering bij de provincie Groningen? (*c.q. Friesland, N Brabant?*)
Is een provincie waar je gemakkelijk aan goed betaald werk komt
Je maakt er makkelijk contacten
Er zijn veel mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding in de sportieve sfeer
Er zijn veel opleidingsmogelijkheden
Is een mooie provincie
Veel mogelijkheden op gebied van cultuur
Er is een goed woonklimaat

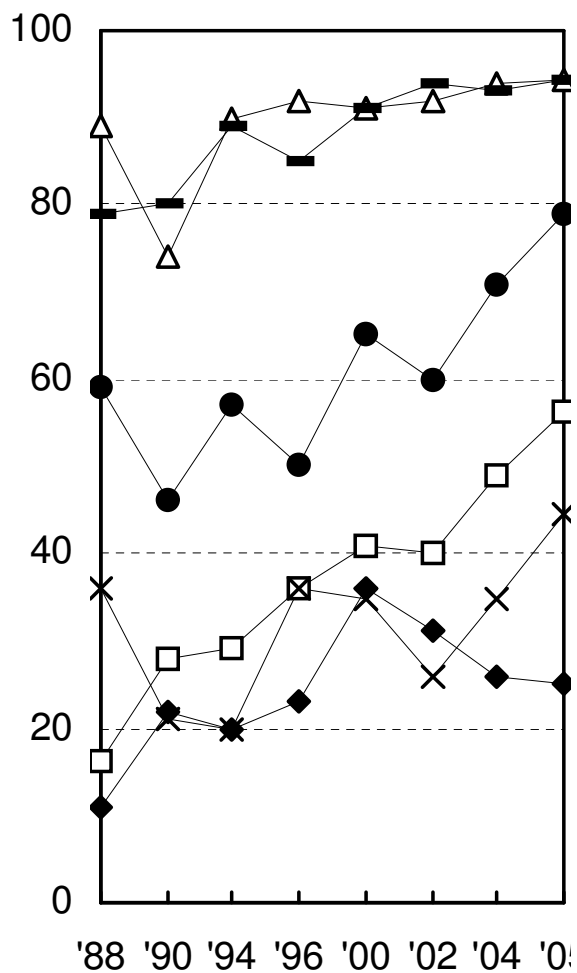
Kengetallen

- Profiel-kengetal:
welk deel van de respondenten heeft een mening, hetzij positief of negatief
*(heeft de provincie **überhaupt** profiel?)*
- Relatieve waarde:
welk deel van de respondenten met een mening heeft een *positieve* mening
*(heeft de provincie een **positief** profiel?)*

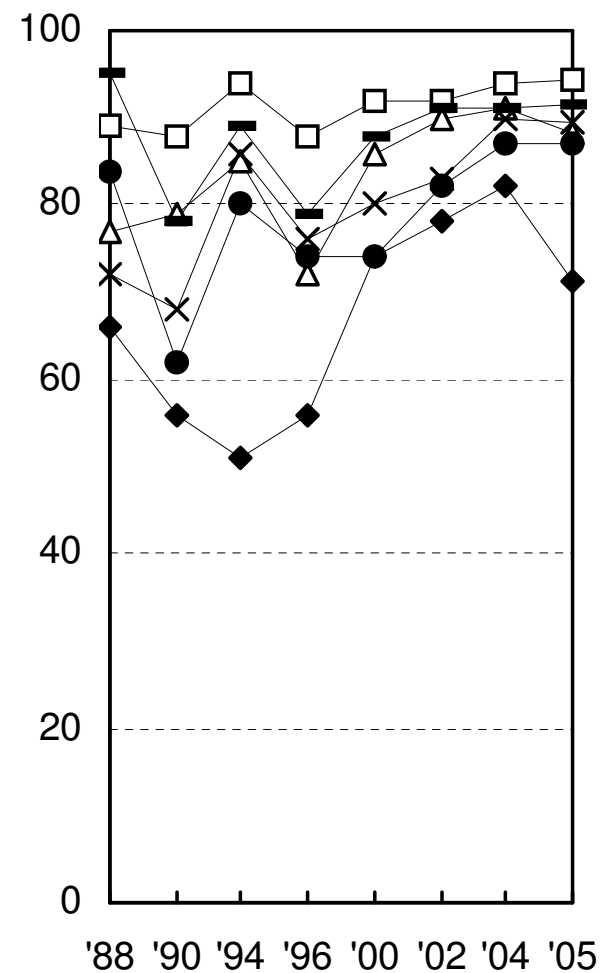
Groningen

Friesland

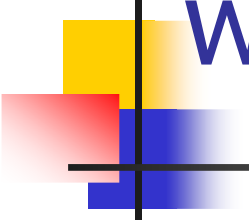
Noord-Brabant

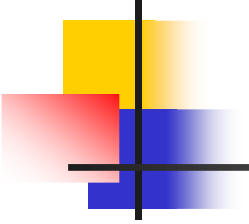
—◆— banen —□— contacten —△— sport. recr. —×— opleidingen —■— landschap —●— cultuur

Relatieve waarde kengetallen 1988 - 2005

Conclusies n.a.v. relatieve waarde-kengetallen

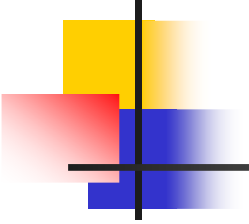

- Score bij 'opleidingen' is bijna maximaal (96%)
Ook bij woonklimaat, landschap en cultuur is de score erg hoog (>90%)
- 'Banen' scoort minder (33%) en loopt ook weer wat terug tov 2000/2002
- Beeld van de 'stugge noorderling' verdwijnt: nu 65% positief tov 20% in 1988
- Groningen scoort bij 'wonen' sinds 2000 steeds beter dan de 'eigen provincie' (oorzaak; West Nederland wordt steeds minder gewaardeerd)

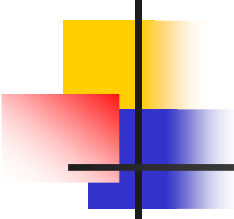
Tussentijdse conclusie -3

- Waardering voor Groningen neemt toe, maar **aandacht voor de campagne neemt af**
- Veel waarderingsaspecten scoren heel goed, maar het **thema 'banen' blijft een zwak punt**
- 80% van alle Nederlanders vindt woonklimaat in Groningen beter dan de Randstad, maar **75% wil er op zijn oude dag niet wonen**
- Van alle Nederlanders is maar liefst **30% nog nooit in Groningen geweest !**
- De stad Groningen wordt qua **inwonertal nog steeds onderschat**

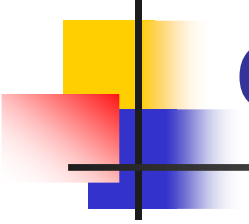
Aanbevelingen

- Doorgaan met de campagne, **media-inspanning opvoeren**
- Campagne meer richten op het thema **economie**
- Groningen intensiever in beeld brengen als **woongebied**
- Groningen in beeld blijven brengen als **toeristisch gebied**
- Richt een deel vd campagne op het **versterken van het beeld van Groningen als grote stad die ertoe doet**

Een nieuwe koers voor de economische ontwikkeling

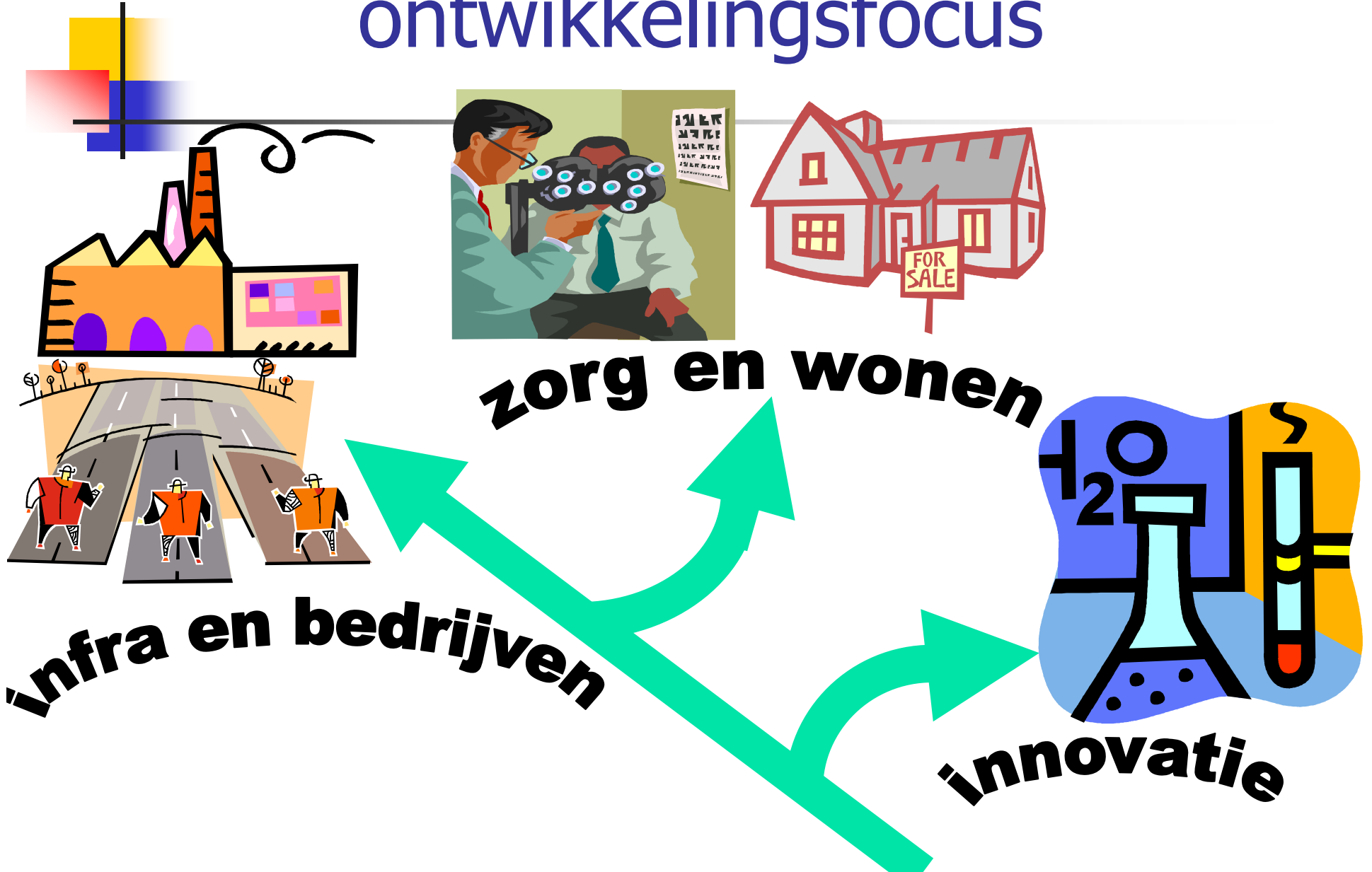
- Hoe willen we het Noorden zien? Welk *ontwikkelingsconcept* hanteren we ?
- Voortuin ...
- Achtertuin ...
- Speeltuin ...
- Groene tuin ...
..... *van de Randstad* ?
- Welk beeld correspondeert het meest met onze *identiteit* ?

Een nieuwe koers voor de economische ontwikkeling

- De *industriële toekomst* ligt achter ons
Maar wat ligt er voor ons:
- Een nieuwe economie van '*wonen en zorgen*'? (Hollands Florida)
of:
- Een nieuwe economie van *duurzaam innovatieve bedrijvigheid*? (Ecotopia)

Een nieuwe ontwikkelingsfocus

't NOORDEN IN BEELD ALS ZORG-PARADIJS?

woensdag 10 maart 2004 ■ DAGBLAD VAN HET NOORDEN

AED

Noorden als vijftig-plus-reservaat

Florida' van Nederland economisch speerpunt

Dagblad vh Noorden 10 Maart 2004

Het Noorden als lommerrijk parkland-schap vol privé-klinieken, kuuroorden en zorgboerderijen. Als een soort 'Florida van Nederland' zouden vijftigplussers en hulpbehoevenden in Noord-Nederland in een prettige omgeving kunnen wonen en zich ontspannen, en tegelijk medisch behandeld kunnen worden.

Door Arend van Wijngaarden,
redacteur economie

GRONINGEN/MEPPEL ■ In het Noorden wonen al meer ouderen dan gemiddeld en niet voor niets kennen we hier het begrip Drenthenieren. De zorg is qua werkgelegenheid al veruit de grootste sector. We hebben ruimte en een aantrekkelijk landschap. En niet onbelangrijk: het Noorden en het ministerie van economische zaken zijn naarstig op zoek naar een economisch speerpunt, een focus voor het Noorden.

De plannen om van zorg en welzijn een nieuw economisch speerpunt in het Noorden te maken, spelen in op de groeiende groep vijftigplussers met veel geld en vrije tijd. Ze willen mooi en rustig wonen, maar wel met

Noorden

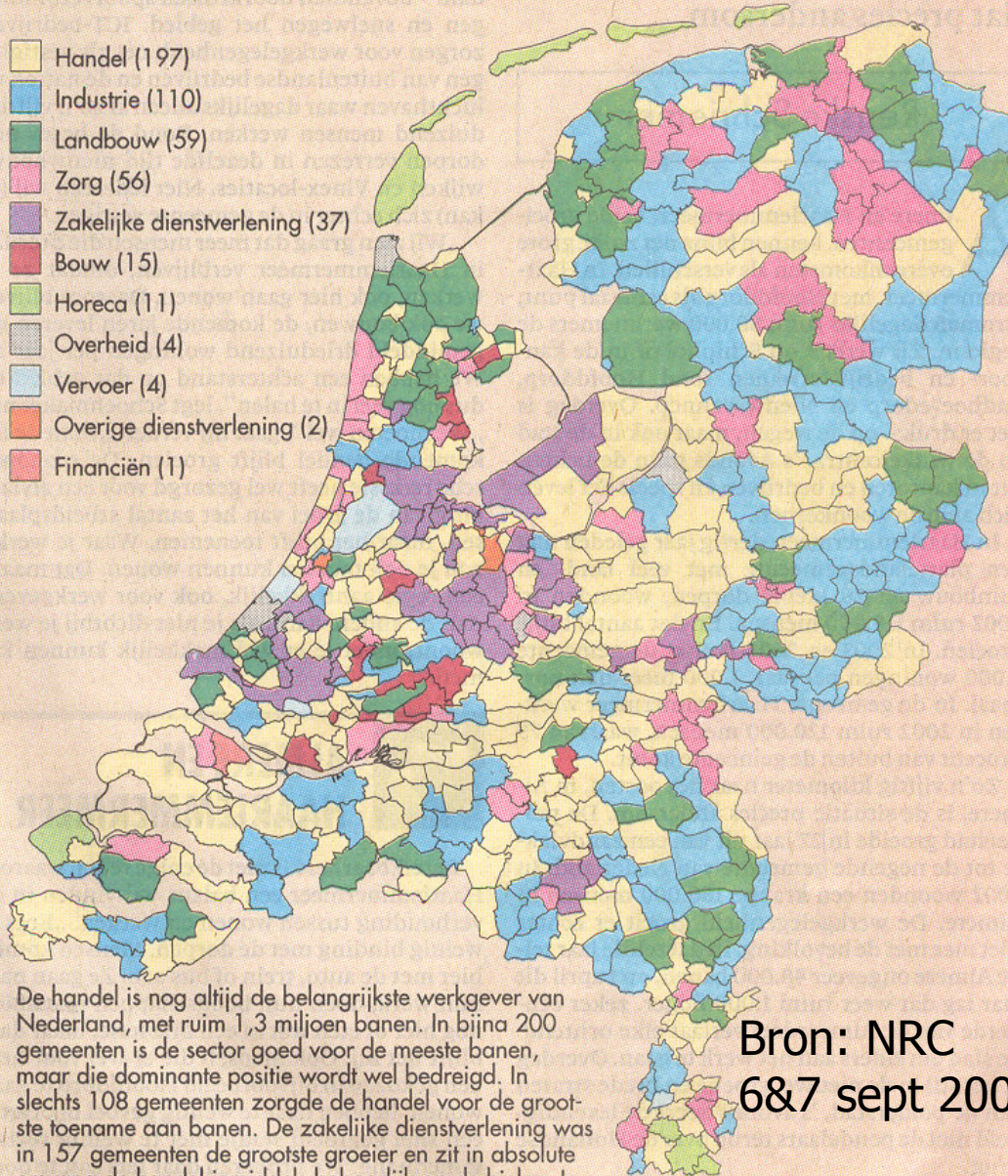
woensdag 10 maart 2004 ■ DAGBLAD VAN HET NOORDEN

'Florida' van Nederland econo

Het Noorden als lommerrijk parklandschap vol privé-klinieken, kuuroorden en zorgboerderijen. Als een soort 'Florida van Nederland' zouden vijftigplussers en hulpbehoevenden in Noord-Nederland in een prettige omgeving kunnen wonen en zich ontspannen, en tegelijk medisch behandeld kunnen worden.

Handel meestal dominante sector

Sector met de meeste arbeidsplaatsen (aantal gemeenten)

Dominante sectoren in 2002, per gemeente

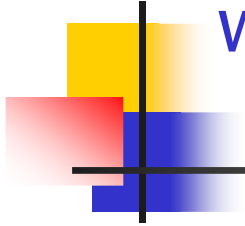
groen: landbouw
blauw: industrie
geel: handel
paars: zakelijke dienstn
rose: zorg
rood: bouw
lichtgroen: horeca
lichtblauw: vervoer

De handel is nog altijd de belangrijkste werkgever van Nederland, met ruim 1,3 miljoen banen. In bijna 200 gemeenten is de sector goed voor de meeste banen, maar die dominante positie wordt wel bedreigd. In slechts 108 gemeenten zorgde de handel voor de grootste toename aan banen. De zakelijke dienstverlening was in 157 gemeenten de grootste groeier en zit in absolute omvang de handel inmiddels behoorlijk op de hielen. In steeds minder gemeenten is de industrie de belangrijkste werkgever. Deze zijn voornamelijk te vinden in de periferie van het land.

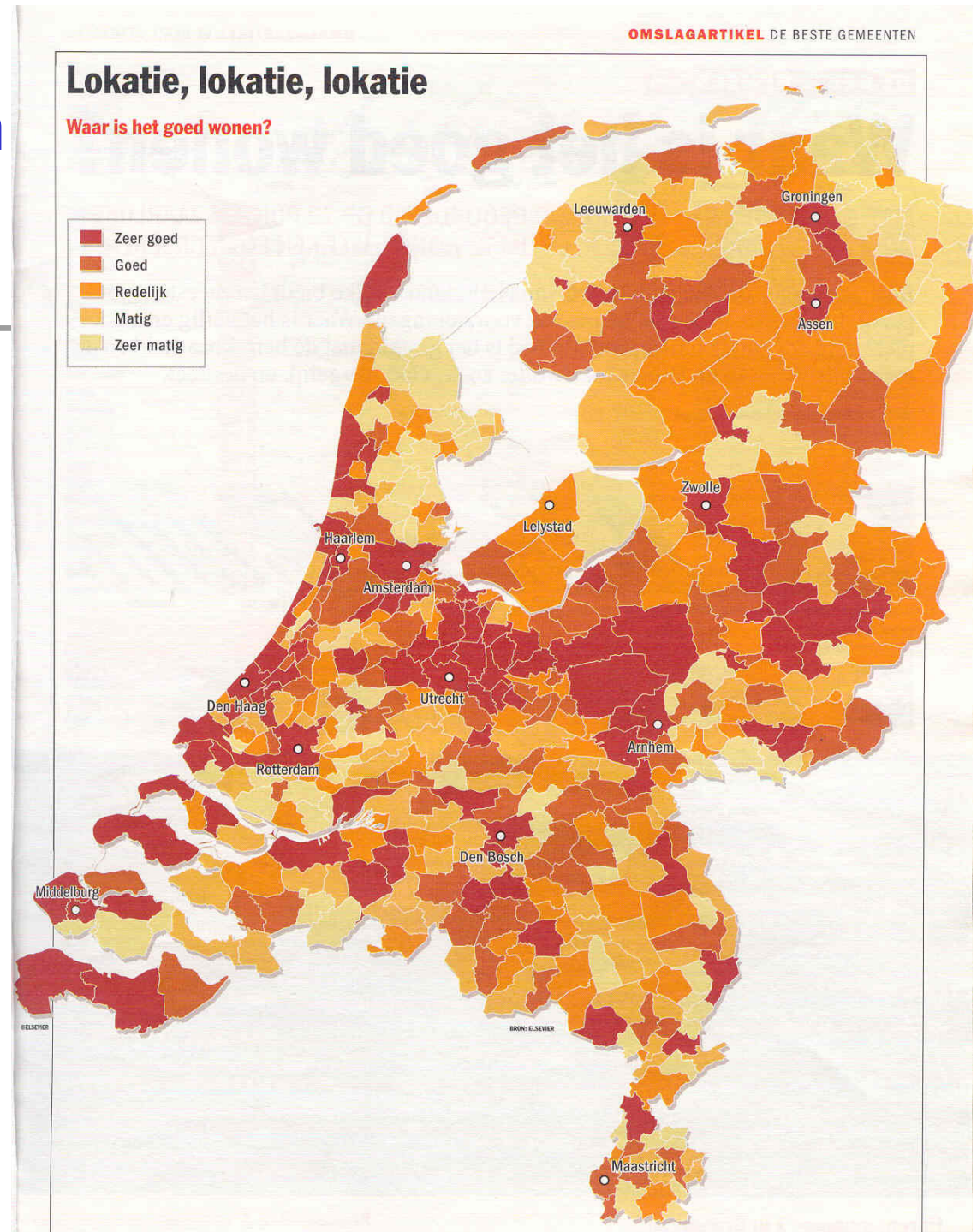
Bron: NRC
6&7 sept 2003

Bron: Lisa

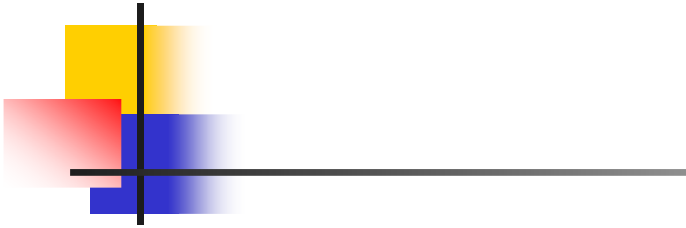
Kansen voor een woon-scenario

Woonkwaliteit
(objectieve data)
van gemeenten
volgens Elsevier

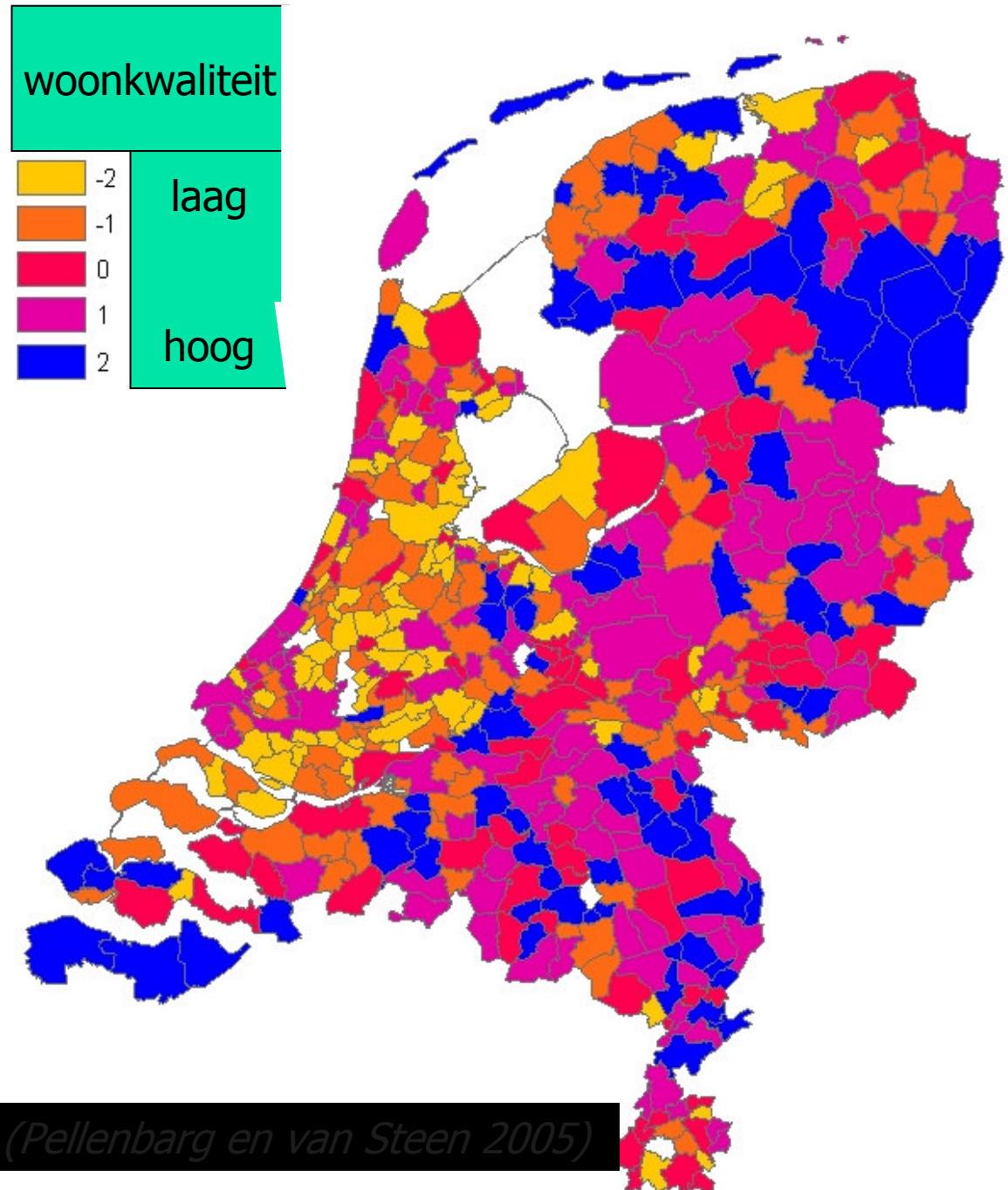

Kansen voor een woon-scenario

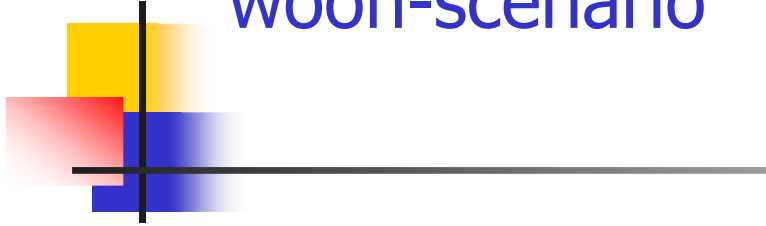

Woonkwaliteit
(objectieve data)
van gemeenten
volgens FRW/RUG
minus de variabelen

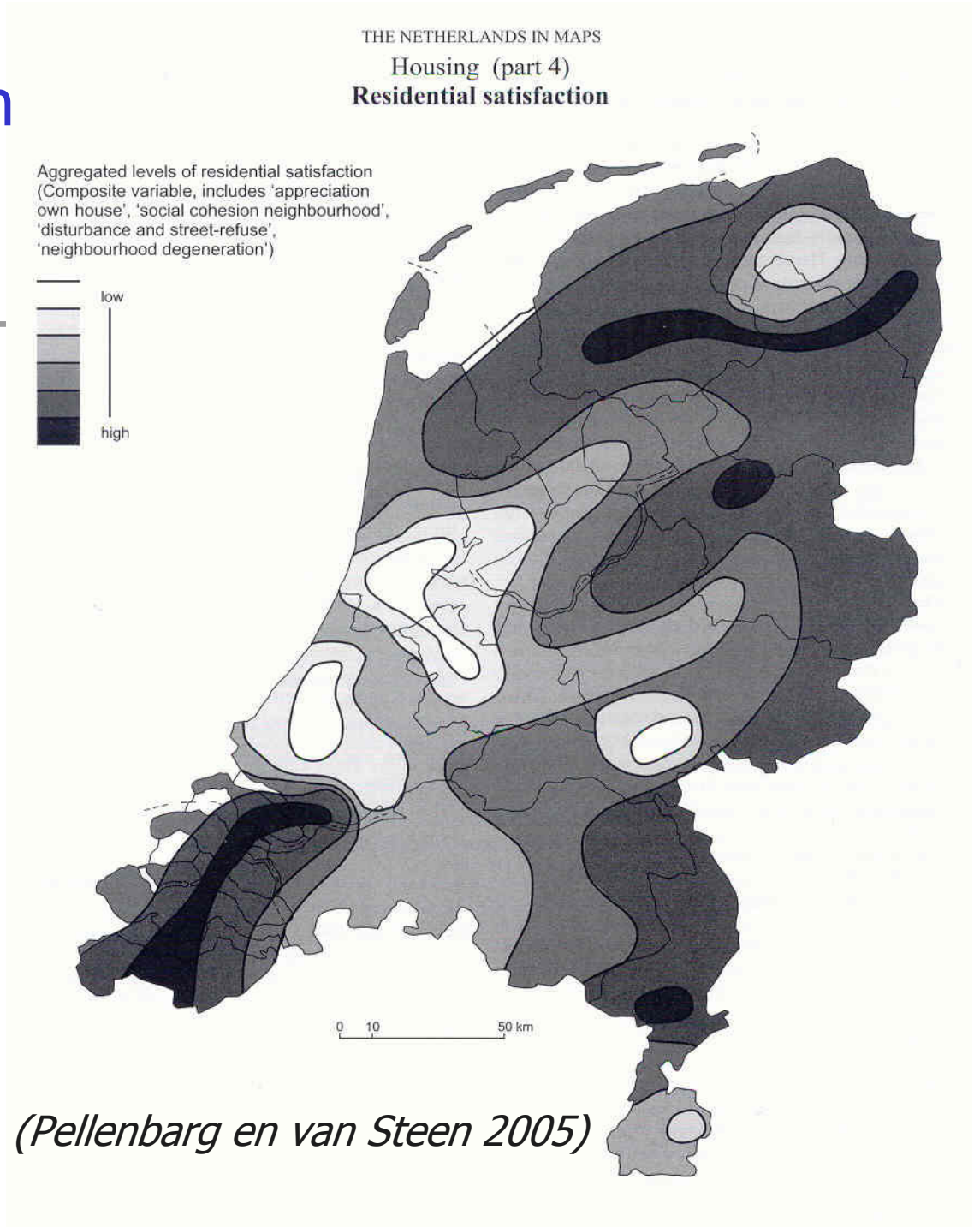
- * prijzen
- * inkomens
- * banen

Kansen voor een woon-scenario

Tevredenheid
over woning
en woonmilieu
(subjectief:
perceptie)

Of: innovatief-duurzame bedrijvigheid als nieuwe focus?

Hoogleraren: Noorden moet eigen koers varen

Door Loek Mulder

20 jan 2007
GRONINGEN ■ Het Noorden moet afstand nemen van Den Haag en een vastberaden eigen koers uitstippelen, waarin innovatie centraal staat. Daarmee kan Noord-Nederland een eind maken aan de afhankelijkheid van Haags 'jojo-beleid' en het Haags 'bedelcircuit'.

Dat schrijven de twee Groningse hoogleraren Jan Oosterhaven en Arjen van Witte-loostuijn in het rapport 'Van eigenwijsheid naar eigen wijsheid', waarin ze hun visie geven op de economische toekomst van het Noorden. Het stuk is geschreven in opdracht van FNV Bondgenoten. De vakbond maakt zich grote zorgen over de toestand van de noor-

delijke economie. FNV Bondgenoten zag hierin aanleiding de stand van zaken nog eens goed op een rij te zetten en vast te stellen welke koers de regio dient te varen.

Oosterhaven en Witte-loostuijn zetten zich af tegen het 'piekenbeleid' van Den Haag en ze hekelen de 'autoritaire en paternalistische houding' van de Haagse politiek. "Het Noorden mag beleefd om een klein deel van het met hun gas verdiende geld vragen", schrijven ze. "Maar Haagse ambtenaren en politici beslissen of het wordt overgemaakt en waaraan het wordt besteed." Volgens beide hoogleraren is het Noorden terug bij af, sinds het kabinet een streep heeft gezet door de regionale

steunpolitiek en dat heeft vervangen door een nationaal beleid (Pieken in de Delta) waarin de Randstad centraal staat. Het Noorden dreigt te verworden tot een dal, vrezen ze.

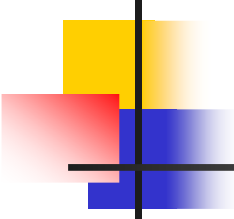
Symbool voor deze koerswijziging staan het afblazen van het toegezegde Zuiderzeelijnproject en de recente kabinetsnota Pieken in de Delta, aldus de professoren. Ze wijzen er op dat deze omslag nu des te harder aankomt omdat de regio goed op weg was de achterstand op de rest van het land in te lopen. Bovendien wordt de toch al kwetsbare economie van het gebied, vanwege de aanwezigheid van veel zware industrie, extra getroffen door de sterk gestegen energieprijzen.

"De gedachte dat investeringen in de Randstad heilzaam zijn voor het hele land is een automatisme. Onderbouwing voor dat idee is er echter niet", zegt Jan Oosterhaven. De tijd is daarom rijp voor een milde vorm van federalisme, vindt hij. Ondertussen moet de regio werken aan een overtuigend plan en zijn eigen 'Pieken' zoeken. Dat kan van Noord-Nederland een hoogvlakke maken, staat in het rapport, en daar is volgens de hoogleraren ook de rest van het land bij gebaat.

De drie huidige speerpunten - energietechnologie en water- en sensortechnologie - zijn volgens hen een goed begin. Oosterhaven en Witte-loostuijn vinden dat de aan-

dacht vooral uit moet gaan naar innovatie. Omdat het Noorden veel midden- en kleinbedrijf kent, en vernieuwingen vooral uit dat mkb voortkomen, kan de regio zich ermee onderscheiden. Om de juiste voorwaarden te scheppen moet er geïnvesteerd worden in onderwijs, wegen, vaaren treinverbindingen, glasvezelstructuur en computercentra. Regels voor bedrijven moeten eenvoudiger, ondernemerschap moet worden gestimuleerd en ook moet het Noorden talentrijke buitenlanders aantrekken. Om de nieuwe ideeën te kunnen betalen zou een vast deel uit de pot van aardgasbaten het Noorden ten deel moeten vallen.

**Speerpunten: watertechnologie
duurzame energie
sensortechnologie**

Slotconclusie /discussie

- Groningen, Friesland en Drenthe zijn economisch gezien niet één pot nat
- Met de economie van Groningen gaat het eigenlijk best goed
- Maar in de beeldvorming is alles anders!
't Noorden is één ding, en Groningen is arm
- Toch: beelden blijken te kunnen bewegen!
Regiomarketing heeft nut.
- Welk beeld kiezen voor we voor onze eigen toekomst ???